

Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 44 (1027) | ГОД XX | 2 ЛІСТАПАДА 1975 г. | ЦАНА 60 гр.

КАНЦЭРТ НА ТРЫ ХОРЫ З ТАНЦАМІ!

У нядзелю 12 кастрычніка г.г. Галоўнае праўленне БГКТ наладзіла ў Гайнаўцы канцэрт самадзейных мастацкіх калектываў з Белавежы, Бельска і Гарадка. Такім чынам арганізатары рашылі адзначыць Дзень Войска Польскага, якое — прыпомнім — сваё баявое хрышчэнне атрымала на беларускай зямлі.

Па сутнасці аднак выступленне самадзейнікаў з Белавежы, Бельска і Гарадка пераўтварылася ў невялікі агляд дасягненняў БГКТ у харавой дзейнасці. І адразу скажу, што дасягненняў гэтых няма чаго саромецца, а наадварот, усё часцей трэба выстаўляць іх на вочы людзей, хай глядзяць, хай слухаюць, ацэньваюць і захапляюцца.

Гутарыў я з прадстаўнікамі ўсіх трох хораў. І кожны з іх перш за ўсё з удзячнасцю адзначыў канкрэтную дапамогу, якую пастаянна атрымоўваюць яны з боку Галоўнага праўлення БГКТ.

Здаецца, практыка апраўдала колішняе рашэнне Прэзідыума ГП БГКТ, каб на месца вялікага рэпрэзентацыйнага мастацкага калектыву пры Галоўным праўленні ў Беластоку стварыць такія калектывы, як гарадоцкі, белавежскі і бельскі. Толькі неабходна паслядоўна дапамагаць гэтым калектывам, а перш за ўсё неабходна наладжваць пастаяннае супрацоўніцтва з кіраўніцтвам прадпрыемстваў, на якіх працуюць члены гэтых калектываў, каб супольна ствараць добрую атмасферу для мастацкай самадзейнасці.

У гарадоцкім калектыве, напрыклад, прымае ўдзел пераважна моладзь з прадпрыемства „Каро". Дзяўчаты працуюць на розных зменах і проста цяжка сабраць усіх разам, каб правесці рэпетыцыю. Ці нельга было б неяк уладкаваць гэтую справу з кіраўніцтвам гарадоцкага філіялу прадпрыемства „Каро"?

— Так і не змаглі мы, як след, — кажа Ніна Цыванюк, — дапрацаваць сваю праграму.

Сапраўды, недапрацаванасць гарадоцкай праграмы ў час гайнаўскага канцэрта кідалася ў вочы, як узорыстыя народныя чырвоныя нашыўкі на іх беласнежных кашулях і хвартухах. Шкада проста псаваць добрую славу заслужанага для беларускай культуры ў Польшчы, выдатнага гарадоцкага калектыву. І яшчэ адно: нельга ад аматараў патрабаваць, каб на кожную нагоду рыхтавалі новую праграму. А самадзейнікі з Гарадка 29 верасня „абслужылі" 50-ую гадавіну Грамады і ўжо праз два тыдні выступілі „з нагоды Дня ВП". Што ж маглі зрабіць? Узялі песні, якія больш-менш ужо закараніліся ў нашай культурнай традыцыі: „Вставай, страна огромная", „Споза гур і жэк...", дадалі крыху са свайго пастаяннага рэпертуару і... ў канкурэнцыі з Белавежай і Бельскам, на маё адчуванне, гэтым разам рашуча прайгралі. Най-

(Працяг на стар. 4)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве"

Помнік Героям Беластоцкай зямлі. *Фота С. Рыбі.*

НАШЫЯ КОНКУРСЫ

Падобна як у папярэднія гады, так і ў наступаючым культурна-асветным сезоне **ГП БГКТ** і рэдакцыя **„Нівы"** арганізуюць два конкурсы: **„Беларуская песня - 76" і агляд самадзейных драматычных калектываў.** Суарганізатарамі абодвух конкурсаў з'яўляюцца: аддзел культуры і мастацтва Ваяводскага ўпраўлення, ваяводскі дом культуры, ваяводскі савет Федэрацыі сацыялістычных саюзаў польскай моладзі, рабочы выдавецкі кааператыў „Друк-Кніга-Рух", ваяводскія праўленні Таварыства польска-савецкай дружбы, гмінных кааператываў сельскагаспадарчых гурткоў і добраахвотных проціпажарных каманд, а таксама ваяводскі савет прафсаюзаў і іншыя арганізацыі.

Конкурс **„Беларуская песня-76"** ставіць сваёй мэтай выявіць здольных спевакоў, прывіваць зацікаўленне рэгіянальнай творчасцю, адкрыць і распаўсюдзіць найбольш вартасныя беларускія песні. Ён будзе праходзіць на трох этапах: на **мясцовых, раённых і фінальных** аглядах. У конкурсе могуць прымаць удзел самадзейнікі — салісты, дуэты і вакальныя калектывы ад 3 да 8 асоб. Абавязваючы ўзрост удзельнікаў — 15 і болей гадоў. Школьная моладзь можа прымаць удзел толькі ў адным конкурсе, г.зн. для дарослых або для школьнай моладзі, які неўзабаве аб'явяць ГП БГКТ супольна з Беластоцкай куратарыяй асветы і выхавання. Кожны ўдзельнік або калектыў абавязаны выступіць з **дзвюма** песнямі, з якімі **яшчэ не выступалі** ў папярэдніх конкурсах. **Мясцовыя** агляды будуць адбывацца ў месяцы **снежні 1975 г., раённыя — у студзені 1976 г. і фінальны — у лютым 1976 г.** Журы на ўсіх этапах будзе ацэньваць удзельнікаў паводле якасці голасу, мастацкасці выканання і выбранага рэпертуару ў **дзвюх катэгорыях: фальклорнай песні і сучаснай песні.**

Агляд самадзейных драматычных калектываў будзе праходзіць на **двух этапах:** на **раённых і фінальным** аглядзе; ён ставіць сваёй мэтай пашырэнне дасягненняў тэатральнага мастацтва, падрыхтоўку шырокіх колаў насельніцтва да ўспрыймання тэатральнага мастацтва, распаўсюджванне сацыялістычнага выхаваўчага ўздзеяння і ўмення пра-

PZPR VII ZJAZD БОЛЬШ ЛЕПШ ХУТЧЭЙ! ЛЮДЗІ: — ЦУД ГАСПАДАРЧЫ!

Прызнаюся: здзівіў мяне гэты чалавек. Здзівіў і адначасова заразіў мяне сваёй верай у будучыню, сваёй упартасцю, энтузіязмам і любоўю да справы, якой ён займаецца.

Даруйце, калі ласка, гэтыя стыхійныя захапленні, але ў жыцці нашай вёскі гэта новая якасная і становучая з'ява, для якой праклала дарогу паслядоўная палітыка партыі і ўрада, накіраваная на павышэнне ўзроўню жыцця ўсяго насельніцтва краіны.

Кастусь Бядрыцкі з вёскі **Кнаразы** ў Храбалоўскай гміне з гэтай палітыкі зрабіў для сябе зусім слушны вывад, **што варта заняцца жывёлагадоўляй.** Гаспадарыць ён толькі з жонкай Аннай, бо на дапамогу дзяцей разлічваць яшчэ яны не могуць. Старэйшы сын Янка ходзіць у шосты клас пачатковай храбалоўскай школы, а малодшы Валодзя толькі праз год распачне навуку.

З вонкавага выгляду гаспадарка Бядрыцкіх не вылучаецца нічым асаблівым. Адно толькі панадворак завалены цэглай і іншымі будаўлянымі матэрыяламі.

Гаспадар адчыняе дзверы хлява і найперш паказвае мне свой свінарнік. А тут нечаканасць, якую, прызнаюся, дагэтуль не прыходзілася мне бачыць. Натоўп парасят стаіць на драўлянай падлозе. Падлога не зусім шчыльная. Між паасобнымі дошкамі пакінуты шчыліны, праз якія адходзіць свінячы навоз у рэзервуары-гнаёўкі, што абсталяваны непасрэдна пад падлогай. У такім свінарніку зусім не трэба саломы на падсцілку. На дадатак Кастусь Бядрыцкі зрабіў адмысловыя кармілкі з рухомай агароджай, якая абмяжоўвае звычайную таўкатню свіней у час корму. Тут кожная штука мае сваё месца і не перашкаджае іншай.

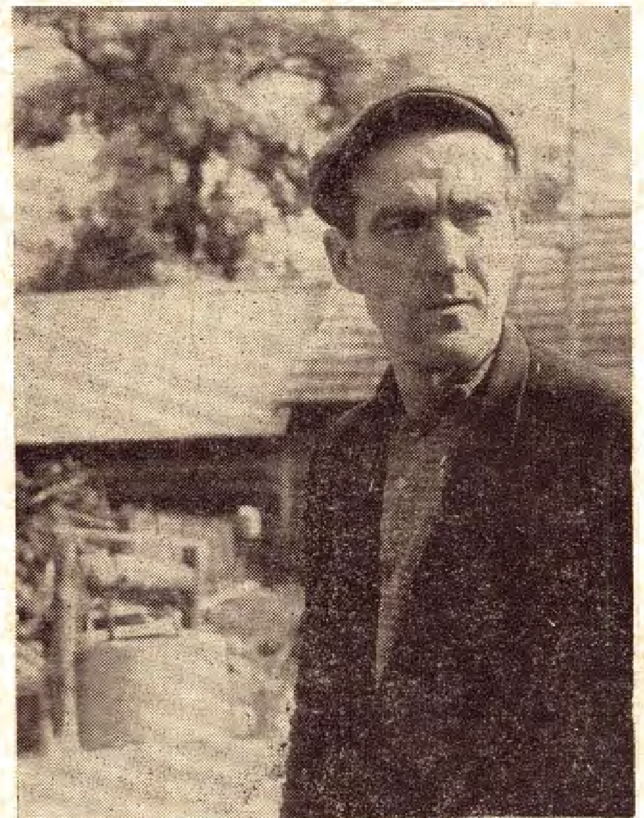
— Здаў я ўжо 64 штукі кормнікаў, — гаворыць гаспадар, — а цяпер маю яшчэ 54 штукі.

Па-суседску, у дабудоўцы да свінарніка, стаяць бычкі французскай пароды „шаралез", а дакладней кажучы — гэта ўжо нячыстая парода „шаралез", а змешаная з чырвонай польскай. Яны прызначаюцца на мяса.

— Быдла ў мяне 16 штук, — гаворыць гаспадар. — І да таго трымаю яшчэ 6 авечак.

Прабую ўсё гэта прыраўнаць да так званых статыстычных паказчыкаў. Зямельных угоддзяў у Бядрыцкіх больш-менш 10 га, так — **дзесяць гектараў.** А ў статыстыцы падаецца колькасць жывёлы на 100 га зямельных угоддзяў. **Дык у Бядрыцкага выходзіць 160 штук быдла і**

(Працяг на стар. 4)

Кастусь Бядрыцкі з Кнаразоў (Храбалоўская гміна) смела глядзіць у будучыню. Шырока разгорнутая жывёлагадоўля стварыла трывалыя асновы для яго гаспадаркі.

Электрычная энергія для Беластока

Што для горада найважнейшае? Адказы на гэта пытанне могуць быць розныя. Але мне здаецца, што для такога горада, як наш Беласток, найважнейшым з'яўляецца электрычная энергія. Бо гэта ў першую чаргу святло, без якога ў сённяшнім горадзе жыць і працаваць было б немагчыма. Затым сіла, без якой не маглі б даваць сваёй прадукцыі шматлікія заводы, фабрыкі, а нават рамесныя майстэрні. І ўрэшце цяпло, шмат якога горад атрымоўвае з электрацяплоўні. Аднаразовая электрычная нагрузка горада Беластока, паводле слоў кіраўніка Беластоцкага энергетычнага раёна Сяргея Плевы, — 57 тыс. кілават. Гэта столькі энергіі, колькі паглынаюць адначасова 57 мільёнаў 100-ватавых лямпачак. На працягу аднаго месяца горад Беласток расходуе 11 мільёнаў кілават-гадзін. І ў асноўным электрычную энергію мы атрымоўваем з Беларускай ССР. З мясцовасці Рось па электрычных правадах плыве яна ў Беласток і на Беласточчыну. Існуючая электроўня ў Беластоку прадукуе не многа энергіі. Аднаразова дае яна толькі 3 мільёны кілават. Гэта зусім мала, калі ўзяць пад увагу той факт, што толькі Беластоцкі энергетычны раён (ахоплівае ён былыя паветы Беластоцкі, Манецкі і горад Беласток) ад пачатку бягучага года да месяца кастрычніка прадаў электрычнай энергіі сваім карыстальнікам больш як 260 мільёнаў кілават-гадзін (мегават-гадзін). І калі зноў пры гэтым апошнім ліку паслужыцца як прыкладам 100-ватавымі лямпачкамі, дык трэба было б уключыць на адну гадзіну больш як 2 мільярды 600 мільёнаў штук. Вось як многа электрычнасці спажывае наш Беластоцкі энергетычны раён. (Усё Беластоцкае энергетычнае прадпрыемства за мінулыя тры кварталы атрымала 760 мільёнаў кілават-гадзін). Беластоцкі энергетычны раён сярод васьмі раёнаў пабірае найбольш энергіі. І з кожным годам расходы яе павялічваюцца. У параўнанні з аналагічным перыядам (тры кварталы) мінулага года расходвалася яе на 13% больш. У асноўным за кошт шпаркага развіцця вёсак, паколькі там з кожным годам значна павялічваецца механізацыя. З кожным годам больш на вёсках электрычных парнікоў, бальераў, электрычнага ацяплення, бытавой тэхнікі: сціральных машын, халадзільнікаў, тэлевізараў, сілы, крайзэгаў і г.д.

Як ва ўсім нашым грамадстве, так і ў калектыве Беластоцкага энергетычнага раёна, пануе перадз'ездаўскі працоўны ўздым. Калектыў гэты абавязаўся грамадскім чынам абсталяваць асвятленне ронда на скрыжаванні вуліц Палескай і Юравецкай.

Варта сказаць і аб тым, што раён выканаў ужо план бягучага года па кансервацыі сваіх ліній, што заняў другое месца ў спаборніцтве васьмі міжваяводскіх энергетычных раёнаў, размешчаных у Беластоцкім, Сувальскім і Ломжынскім ваяводствах.

І справа наступная. Пачынаючы ад новага года, гэты раён будзе займацца толькі горадам Беластокам, паколькі Беласток ужо дарос да таго, каб мець свой энергетычны раён.

Міхась Хмялеўскі

Міхась Савіцкі, Мінск, „Клятва".

Карэспандэнцыя з Мінска

З ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА ГІМНА

Дваццаць гадоў таму назад усе рэспубліканскія газеты паведамілі, што папулярная на Беларусі песня „Мы — беларусы" Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР зацверджана Дзяржаўным Гімнам Беларусі.

Зацвярджэнне першага афіцыйнага беларускага гімна сведчыла аб далейшым умацаванні беларускай савецкай дзяржаўнасці. Пра гэта марыла не адно пакаленне слаўных сыноў нашага народа. Шмат калісьці думаў і дбаў пра беларускі гімн Янка Купала. Яшчэ ў 1920 годзе ён заклікаў творчую інтэлігенцыю стварыць урачыстую песню ў гонар беларускага народа. „Мы, беларусы, — пісаў ён, — дзякуючы ўсялякім гістарычным і палітычным безталоўям нашай Бацькаўшчыны, вечна цягнуліся ў хвасце сваіх суседзяў ды яшчэ цяпер не можам у шмат якіх справах зраўняцца з імі. ...Я хачу тут звярнуць увагу на справу беларускага гімна. Справа гэта важная, і трэба, канечне, каб наша ідэёвая інтэлігенцыя — паэты і кампазітары заняліся ёй паважна".

МЫ - БЕЛАРУСЫ

Аднак у тую пару не выдалася магчымасці стварыць беларускі гімн. Пытанне аб яго стварэнні было пастаўлена зноў у 1943 годзе, калі ўрад Беларусі аб'явіў адпаведны конкурс. Паэтычныя тэксты на конкурс падалі Анатоль Астрэйка, Пятрусь Броўка, Пятро Глебка, Максім Танк, Міхась Клімковіч. Адпаведна на кожны з іх была створана музыка. Аднак конкурсная камісія ні адзін з іх не зацвердзіла ў якасці нацыянальнага гімна БССР. Напісаныя з нагоды аб'яўленага конкурсу, яны паўтаралі адзін аднаго ў тэксце, не адпавядалі поўнасцю тым патрабаванням, якія ставіліся перад імі: ім не ставала эмацыянальнай выразнасці, глыбокага абагульнення, у нейкай ступені мастацкай завершанасці. Разам з тым конкурсная камісія паасобныя творы рэкамендавала да выканання і публікацыі. Гэта былі песні „Мы — беларусы" Мікалая Аладава і Нестара Сакалоўскага на словы Міхася Клімковіча, „Шумі, наша слава" Самуіла Палонскага і Анатоля Багатырова на словы Петруся Броўкі і шэраг іншых.

У 1944 годзе конкурс па стварэнню Дзяржаўнага Гімна БССР быў працягнуты. На словы Міхася Клімковіча „Мы — беларусы" напісаў музыку Пётр Падкавыраў. Праз два гады, у 1946 годзе, Дзяржаўнае выдавецтва БССР выдала зборнік „Песні Вялікай Айчыннай вайны", у які былі ўключаны ўсе тры песні на словы Клімковіча. Аднак у прафесійных і самадзейных мастацкіх калектывах найбольшую папулярнасць набыла песня на мелодыю Нестара Сакалоўскага. Яе спявалі тысячы харавых гурткоў, гарады і вёскі. Яна часта гучала па радыё. Была яна ў рэпертуары Дзяржаўнага хору БССР пад кіраўніцтвам народнага артыста СССР Рыгора Шырмы, народнага хору БССР, які тады ўзначальваў заслужаны дзеяч мастацтваў БССР Генадзь Цітовіч.

Аднак не ўсё задавальняла аўтара тэксту. Ёсць сведчанне, што Клімковіч дзесяткі разоў дапрацоўваў тэкст, шліфаваў радкі, дамагаўся іх мастацкай прастаты і выразнасці думкі. Значную перапрацоўку верша Клімковіч зрабіў у канцы 1949 года. У гэтым жа годзе перагледзеў музычную структуру песні і Нестар Сакалоўскі.

Апошні раз Клімковіч вярнуўся да тэксту ў 1954 годзе, унёс шэраг важных паправак. Гэта была апошняя рэдакцыя твора, які прэтэндаваў стаць Дзяржаўным Гімнам Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Як сведчыць блізкі сябра Нестара Сакалоўскага журналіст Вітальд Няміра, кампазітар надзвычай усхвалявана ўспрыняў верш „Мы — беларусы". „Бачылі, якія словы! — усклікнуў ён, прачытаўшы верш Клімковіча. — Гучыць як гімн, як гімн беларускага народа!" На жаль, кампазітару не давялося дажыць да тае часіны, калі створаная ім песня была прызнана Дзяржаўным Гімнам БССР. Паўсюднае выкананне песні „Мы — беларусы" ў якасці Дзяржаўнага Гімна БССР было ўведзена ўрадам з І кастрычніка 1955 года.

З тае пары вось ужо дваццаць гадоў усякая ўрачыстасць, кожная важная гістарычная падзея, якая адбываецца ў рэспубліцы, адкрываецца выкананнем Дзяржаўнага Гімна Беларусі. Пад яго акорды пачынаецца і кожная працоўная раніца рэспублікі. Наш гімн гучыць па-дзяржаўнаму велічна і ўрачыста.

...Некалі герой трылогіі Якуба Коласа „На ростанях" Андрэй Лабановіч з горыччу ў сэрцы казаў: „Кожны народ мае свой гонар... А мы, беларусы, не адважваемся прызнацца, што мы беларусы"...

Даўно ў мінулае адыйшлі тыя часы...

Сёння наш народ тыя ж самыя словы вымаўляе з поўным усведамленнем сваёй гістарычнай місіі. І гэтае ўсведамленне выказана ў першых жа радках нашага гімна, які так пачынаецца: „Мы — беларусы".

Уладзімір Содаль
(„Голас Радзімы")

←

вільна гаварыць на беларускай мове. У аглядзе могуць прымаць удзел самадзейнікі ва ўзросце ад 15 і болей гадоў. Кожны калектыў абавязаны падрыхтаваць **адну п'есу,** з якой ён **не выступаў на аглядах у папярэдніх двух гадах. Раённыя** агляды будуць праходзіць **да канца месяца лютага,** а **фінальныя — у сакавіку 1976 г.** Журы на абодвух этапах будзе ацэньваць калектывы паводле выбару рэпертуару, культуры слова, мастацкасці і дэкарацыі ў дзвюх катэгорыях: **сцэнічных твораў і фальклорных пастановак.**

Для правядзення конкурсу „Беларуская песня-76" і агляду самадзейных драматычных калектываў праўленні аддзелаў і Галоўнае праўленне БГКТ разам з суарганізатарамі створаць **арганізацыйныя камітэты,** а тыя — **журы.** Журы вызначыць найлепшых самадзейнікаў і калектывы на агляды вышэйшай ступені. Арганізатары вернуць кошты падарожжа ўдзельнікам зліміначый.

Дакладныя звесткі аб конкурсе „Беларуская песня — 76" і аглядзе самадзейных драматычных калектываў вы знойдзеце ў павятовых аддзелах БГКТ і дамах культуры.

Заахвочваем да ўдзелу!

Лаўрэатаў чакаюць каштоўныя ўзнагароды!

Sobota 1.XI. 6.30 Tech. Rol. Mat. 7.00 Zool. 11.40 Pr. dnia. 11.45 Niezwykli mieszkańcy Mziny — film. 12.35 Koncert symfoniczny WOSPR „Symfonia fantastyczna" Hectora Berlicza. 13.30 W starym kinie. 14.30 Dla młodych widzów: Baśń o zaklętych braciach. 15.25 XYZ — cz. II. 15.45 Teatr Małych Form: K. I. Gałczyński — „Niobe" — poemat w wyk. Leszka Herdegena. 16.30 Zielony turniej. 17.00 „Romeo i Julia" P. Czajkowskiego — pr. baletowy. 17.25 Otwarty krąg — film fab. czech. 19.05 Pani poseł — rep. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Macocha — film fab. radz. 21.45 Romantyczny strzelec — widowisko operowe Webera do poezji A. Mickiewicza. 22.50 Sport. 23.00 Sto pytań do Czesława Niemena.

Niedziela 2.XI. 7.25 Kurs Rol. 8.00 Przyp., radz. 8.10 Now. w domu i zagr. 8.35 Bieg po zdrowie. 8.50 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 TELERANEK. 10.20 Antena. 10.45 Chwila wspomnień — film dok. 11.45 Lektury Pegaza. 12.05 Dziennik. 12.25 Tydzień. 12.55 Koncert fortepianowy D-dur (Koronacyjny) Mozarta. 13.30 Dla dzieci. 14.05 Klub Sześciu Kontynentów. 14.50 Gra Orkiestra Czerwonych Beretów. 15.05 Los. Toto-Lotka. 15.20 Longbranch na sprzedaż — film fab. USA. 16.10 Refleksje obywatelskie. 16.25 Śladami Conrada — rep. film. 17.00 Sport. 18.00 Zalew Wiślany (Krajobraz Polski). 18.15 Wielka gra. 19.15 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.20 Bajka dla dor. 20.30 Rodzina Whiteoaków — film ser. kanad. odc. 1. 21.20 Niezapomniane melodie. 22.10 Winda — kabaret M. Wolskiego i A. Zaorskiego.

Poniedziałek 3.XI. 12.45 Tech. Rol. Chem. 13.25 Bot. 15.55 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Zwierzyniec. 17.40 Echo stadionu. 18.05 Dzień po dniu — film ser. radz. 19.00 Mam pomysł. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: H. Ibsen — „Nora". 21.50 Panorama. 22.30 Dziennik. 22.50 Sport.

Wtorek 4.XI. Tech. Rol. Chem. 7.00 Bot. 9.00 Dla najmł. Mat. Czyj pociąg dłuższy. 9.30 Film. 11.05 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Wych. plast. Malarstwo cz. III. 12.00 (kl. VIII) Hist. W latach kryzysu. 13.45 Tech. Rol. Mat. 14.30 Mech. rol. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Nie tylko dla pań. 17.25 Tuzin — teletur. 17.50 Studio Młodych. 18.40 Fakty, Opinie, Hipotezy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Przyp., radz. 20.25 Wielka przemiana — film ser. radz. odc. II. 21.35 Interstudio. 22.20 Wieczorny gość — ALINA JANOWSKA. 22.50 Dziennik. 23.10 Sport.

Środa 5.XI. 6.30 Tech. Rol. Mat. 7.00 Mech. rol. 9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chem. Wróg metali. 9.30 Wielka przemiana — film ser. radz. odc. II. 11.05 Dla szkół: (kl. VII) Hist. Józef Bem. 12.45 Tech. Rol. Upr. rośl. 13.25 Mech. rol. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Los. Małego Lotka. 17.40 Inf., Tow., Prop. 17.50 Liszt bez aureoli. 18.15 Poligon. 18.40 Z kamerą w TV Leningrad. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Kino Interesujących Filmów: Myśl i serce — film fab. radz. cz. I. 22.00 Dziennik. 22.15 Czym żyje świat. 22.50 Sport.

Czwartek 6.XI. 6.30 Tech. Rol. Upr. rośl. 7.00 Mech. rol. 9.00 Dla szkół: (kl. I lic.) J. pol. Sekretarz Zygmunta Augusta. 9.30 Kino Interesujących Filmów: Myśl i serce — film fab. radz. 13.45 Tech. Rol. Hist. 14.30 Upr. rośl. 15.05 Mat. w szkole. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Ekran z bratkiem. 18.10 Pr. publ. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Przyp., radz. 20.25 Telefon 110 — film ser. NRD. 21.30 Pegaz. 22.15 Dziennik. 22.35 Sport.

Piątek 7.XI. 6.30 Tech. Rol. Hist. 7.00 Upr. rośl. 10.00 Dla szkół: (kl. IV) W hucie żelaza. 10.30 Miłość Serafina Frołowa — film fab. radz. 12.00 Dla szkół: (kl. VIII) Wych. ob. Praca, prawo i obowiązek. 12.45 Tech. Rol. Mat. 13.25 Zool. 15.55 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Kino Telesfora. 17.35 Latający Holender. 18.05 Inf. Wyd. 18.20 Mała Encykl. Zwierz. 18.55 Sezam. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Kino Interesujących Filmów: Myśl i serce — film fab. radz. cz. II. 21.20 Panorama. 22.00 Gwiazdy Warszawy. 22.30 Gospodarność i ja. 22.45 Dziennik. 23.00 Sport. 23.10 Inf., Tow., Prop.

Piątek 31.X — 17.00 Piosenka daleka i bliska. 17.25 Spektakl TV. 19.30 Pr. estradowy. 20.20 Sport. 20.50 Śpiewa J. Połomski.

Sobota 1.XI — 9.55 Rosyjski romans. 15.00 W świecie zwierząt. 16.15 Film animowany. 17.40 Film fabularny. 19.30 Panorama filmowa.

Niedziela 2.XI — 11.30 Film fabularny. 13.40 Gimnastyka. Puchar świata. 14.30 Panorama międzynarodowa. 15.00 Filmy animowane. 15.30 Film fabularny. 16.15 P. nożna. Dynamo (Tbilisi)—Dynamo (Moskwa). 17.45 Gra D. Baszkirow. 18.00 Klub filmowy. 19.30 Opera. Aida.

B.Z.Graf. Zam. 2682. P-1.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 202

Святая грэшнасць

(УРЫЎКІ З ПАЭМЫ)

Лене Гаранінай

І

Свет сягоння чужы
Свет сягоння мне лішні
Мой сусвет гэта ты
Сінявокая Лена
Дарагая мая
Ты як майская вішня
З песняй пчол
З звонам рос
З танцам вечных праменняў
Дарагая мая
Ты з-за сонечных даляў
Прыплываеш як звон
Прыплываеш як песня
Цябе людзі у бога
Між зорак укралі
І пакінулі у травах
На сонным узлессі
Дарагая мая
Пазбывайся трывогі
Выкінь з сэрца сумненні
Выкінь з сэрца ты жахі
І збірайся са мною
Як сонца ў дарогу
З усходу на захад

2

Я над смуткам сваім
Як Шапэн над раялем
Як аддаць колер думак
У слове звінячым
Мае верныя сябры
Белавежскія далі
У рыфмах маіх
То сміюцца то плачуць
Чаму не прыходзіш
Пад крыло маёй песні
Так як прыходзяць
Бярозы з даверам
Прастор бяскоцы
А сэрцу так цесна
Вокал свет каляровы
А ва мне толькі шэрасць
А мо не прыходзь
Хай сумненне трывае
Толькі вечны
Трывожны
І здрадлівы пошук
Яму песні і гімны яму
Я складаю
Прэч каханне
Прэч слава
Прэч грошы.

3

Мне трэба
Пацiску тваёй рукі
У ёй надзеі цёплай вытак
Глядзі
Рассеяў свет блакіт
І поле колерамі выткаў
Ты як багіня
Праз лугі плывеш
Уся у колерах у шуме
Няхай заўсёды
У душы жыве
Каханне сіні струмень
Тут чырвань
Сінь
І чэрнь
І бель
Свет каляровых
Стромых люстраў
Нам не ісці
Ніколі ад сябе
Заўсёды нам
Ісці насустрач

4

Як аб шчасці спяваць
Калі хочацца плакаць
Дзе ні глянеш тупік
Дзе ні глянеш завулак
І цягнецца смутак
Як верны сабака
І сэрца сціскае ён
Пацiскам чулым
Не вер словам
Якія танцуюць як блазны
І твары крыўляюць
Шчаслівай усмешкай
У іх душах
Пасеяна смутку зараза
І няма для іх сёння
Выхаду сцежкі
Цырк гэты завецца
Жыццём існаваннем
А мы ў ім гледачы
І героі таксама
О Лена мая
Сінявокая пані
Па канаце іду
Над бяздоннаю ямай

5

У нас Ленуся залатая восень
Гарыць як іскра на загонах
Праменні у прыполе носіць
І раздае людзям з паклонам
Ветры лісцё на неба закідаюць
Купаюцца у сініх ваннах
Гляджу я ноччу ў неба і не знаю
Ці гэта зоркі ці лісці каштанаў
Якія ж вершы у такую пору
Сплываюць з рук паэтаў на паперу
Шуміць у іх прыбоем сінім мора
Пульсуюць сокі слуцкіх бэраў
І нельга не кахаць на гэтай глебе
Дзе сэрцы з сэрцамі гамоняць
А людзі з галавамі ў небе
Зоркі трымаюць у далонях
У нас Ленуся восень залатая
Блізкім становіцца далёкі
Увесь сусвет я абнімаю
І застаюся адзінокім

Алесь Барскі

Псалом аб дарозе

За шэрай лініяй гарызонта —
Міжкой блакіту і зямской чэрні
Бяскрэсны прастор мой запаветны,
Зямля маіх сноў і мар вячэрніх.

За шырокай брамай — гарызонтам,
Дзе на яве зрок не дасягае,
Вечнай шчаслівасці ёсць краіна
І папараць, што заўжды палае.

А перада мной лес папараці,
Але без цвету і агнёў таемных,
А перада мной стаіць траў кнея —
Абшар магутны, гушчар паднебны.

І як знайсці мне прорвы ў кнеі,
І як прабіць мне ў ёй дарогу,
Каб тут не ўпасці на калені,
Не кідаць малітваў яе богу?

Ёсць у мяне конь ад траў вышэйшы,
Што бачыць квецце зямлі іскрыстай
За гарызонтам, у шчасці краі,
На кустах расліны залацістай.

Конь мой залаты і хутканогі,
Світаннямі ўбраны ў макі,
Са мной узнясецца па-над лесам
І заплыве ў маю Ітаку.

А мне аднак ўвесь час здаецца,
Што лепш сваімі ступаць нагамі,
Босай ступнёй пракладаць дарогу
І за сабой сляды аставіць.

Юрый Баена

На магіле Хатыні

У Хатыні не гасне агонь,
У Хатыні не моўкнуць званы,
З непакрытаю галавой
Тут ідуць і стары, і малы.

Я стаю ў натоўпе людзей,
А вакол непарушная ціш,
Толькі вецер трывожна гудзе,
Ды бетон, ды бетон ўсё крычыць.

Я лаўлю гэты жудасны крык,
Болем сэрца лаўлю я яго,
І схіляю, схіляю чало
Над святою магільнай зямлёй.

У Хатыні не гасне агонь
Над Хатынню не моўкнуць званы,
І хоць сэрцу балюча майму,
Не шкадую яго я зусім.

Няхай сэрца ў грудзях зашчыміць,
Няхай сціснуцца ў нас кулакі,
Няхай кожны з нас помніць заўжды
Вечны плач, вечны звон — Хатынь!

Мікалай Варанецкі

Трыпціх

Адтуль, як мы
з табою разышліся,
ужо не раз перацвітаў
наш сад.
Хтосьці сказаў: „Лягчэй
уперш сысціся,
чым разышоўшыся,
прыйсці назад".

✲

Я не веры́ў
і хацеў паверыць
сам сабе, што зноў
цябе ўбачу,
што ў асенні дзень
сумліва-шэры
ты вернешся
...і ўсё прабачу.
Гаварылі мне, што
ашукаўся,
толькі раз у год
сад зацвітае,
не заўсёды той,
хто развітаўся,
сустрэчы новае
чакае.

✲

Гаварылі мне,
а я не верыў
ні ў зласлівасць,
ні ў цяпло абманаў.
Толькі раз застукала
у дзверы
і ўвайшла раптоўна
й нечакана.
Гэтак жа дажджом
шумела восень,
і, як слёзы з дрэў,
спадала лісце.
Маем восені — тады
мне ўперш здалося —
верасень ёсць, пэўна,
залацісты.

Кастусь Бандарук

У шчасці крочыць

Прыйдзе дзень — адна дарога
У жыццё нас павядзе.
Толькі ты таго не трогай,
Што пачула ад людзей.

Будуць дні у шчасці крочыць
І супольнай ложкі смак.
Скажаш шчыра, проста ў вочы,
Калі будзе што не так.

Сэрцу блізкі жарт, размова,
Позірк, і з няўдачы смех.
Часам толькі адно слова
Абрывае шчасця бег.

Чалавек змяніцца можа,
Несучы цяжар гадоў,
Але ты мне дапаможаш
Зразумець цябе без слоў.

Будзем жыць — пры локцю локаць,
Твар наставіўшы ветрам.
І хоць соль затрусіць вока,
Разам будзе добра нам.

Л. Танкевіч

Восень

дрэвы
   здаецца
   раздзяруць
   рукамі галінак
   неба
трава
   заўсёды
   поўная слёз
а лісце
   як ручкі бабулі
   жоўценькія
   бабуля
   толькі губамі
   варушыла
   яна так
   ціхенька
пад вечар
як гоніш кароў
поле пужае ноччу.

Зося Сачко

* ✲ *

выпнуў да сонца дзіравыя грудзі
уеўшыся лапай кіпцюрамільённай
прыкрытыя скурай крывавых стагоддзяў
у тайнае сэрца завілай гісторыі
стаіць сын пакойнага бога Эола
на фоне магутнай зялёнай святыні
стаіць і трымае ў руках здзервянелых
у лапах магутных скарб неабсяжны
біблію свету маленькую кроплю
сабраную продкамі рыжага веку
бяздонную страшную як сама праўда
стаіць і на тоўстых раўчастых далонях
выцягвае к сонцу каб тое спаліла
а попел легендай жывым аддало.

М. Шаховіч

Ян Чыквін

З ЦЫКЛА: ЗАДУМЕННІ

Хоць што хоч рабі — усё будзе, як раней.
Не спазнаю шчасця я на сваім вяку.
Страшэнна спадчына прывіта мне:
Мужык я. І ад гэтай праўды нікуды я не ўцяку.

Пары многа, а не едзе

Ваня сцвердзіў у вагоне:
— Паравозы пара гоніць.
— Вось у лазні, — кажа Федзя, —
Шмат больш пары, а не едзе.
— Рушыць, — адказаў Мікола, —
Толькі ўзняць яе на колы.

Віктар Швед

Шукаю

штодзень я вас шукаю
бягу на крылах буры
запальваю лампады ў сэрцы
і гаснуць
гляджу у вочы ўсім
бяру за рукі ўсіх
а вочы такія пустыя
а рукі такія халодныя
і ніц

Міра Лукша

ФІЛОСАФ

Далі яму мянушку Філосаф. І смяяліся.

Ён разважаў аб адным і тым жа. Пачынаў: — І чаго мы крыўдуем на тое, што так многа недобрасумленнасці!? І чаго ж мы дзівімся, што чалавек чалавеку — нішто! Самое ж запачаткаванне чалавека адбываецца або ў ганьбе, або з-за неасцярожнасці...

Рагаталі з яго праўды:

— Га-га-га!!!... Ну, яшчэ, Філосаф!.. Га-га-га... Хі-хі-хі... Ой, трымайце: не магу!...

Хапаліся за жываты.

Філосаф часамі гаварыў пра ўчцівасць і годнасць чалавека. Тады рагаталі наймацней.

Кіраўнік аддзела, у якім Філосаф працаваў справаводам, чуйна паглядваў на яго і з палёгкаю ўздыхаў: Філосаф сапраўды дзівак, хаця і не дурань.

...Ужо добры кавалак часу гаварыў да Філосафа чалавек, які прыйшоў чагосьці дабіцца. Падмогі? Спачування? Філосаф не чуў яго, паставіў зацікаўленыя вочы, фальшывыя. Моршчыў лоб, што магло абазначаць: чалавеча, дай мне думаць — і я выслухаю цябе. Альбо: чалавеча, дай мне закончыць думаць — і я зраблю табе ўсё, чаго хочаш! Чалавеча...

— Гэта не мая справа, — Філосаф выбуркнуў словы, ад якіх чалавек адхіснуўся, быццам ад нечаканага брэху сабакі; вочы адбою!

→

— Як гэта?! — тыя ж вочы адбою.

— А так гэта! — Філосаф не ведаў, у чым справа, але вырашыў пазбыцца чалавека.

У маўчанні, якое разгарадзіла іх, Філосаф пайшоў да свайго (...і чаго мы крыўдуем...)

— Пане, я ж казаў... — вочы адбою прапанавалі згоду.

— Прыйдзіце заўтра, — Філосаф западозрыў, дурна западозрыў, што гэтага чалавека спецыяльна накіравалі да яго сябры. — Заўтра будзе на месцы... — спатыкнуўся: хто ж гэта заўтра мае быць і ў чым патрэбны? І нагул — у сувязі з чым? Якая гэта справа?

— Так, — дадаў. — Зайдзіце заўтра.

Паўтарыў чалавеку:

— Заўтра.

Філосаф ужо бачыў чалавека ля дзвярэй, цэлага ў ветлівасці.

Той сказаў:

— Выбачайце за клопат, які я прычыніў вам. Выбачайце. Буду заўтра. Яшчэ раз прашу прабачэння. Да пабачэння! — адчыніў дзверы, без асцярожнасці, ляскатліва.

„Заўтра я яго падашлю табе, свістун!" — падумаў Філосаф аб адным...

Толькі пасля выплывалі на паверхню памяці Філосафа кавалкі той чалавечай гаворкі. Мо і не выплывалі яны, мо проста заўважыў іх — таму, што глядзеў усё далей і далей. Зірне на іх, як на бярвенні ў возеры, набрыняўшыя ды таемныя, бярвенні недзе каля пачатку веславання ў затоку сіняй вады і блакітнага неба. На бервяне не паплывеш, на бервяне не паратуешся: тоне і ты ўтопішся. Гэты вопыт Філосаф меў за сабою: ён ужо не хапаўся за справы, прынесеныя жыццём, якія стукацелі ў дзверы і ўваходзілі ў выглядзе людзей, перакананых у тым, што ён нават тут, каб хапаца за ўсё!

Прыглядаўся да людзей і цікавіўся, ці паявіцца ўжо той, у якога вочы без надзеі, твар без перакanання, голас без рацыі. Без праўды.

Такіх не было.

Сакрат Яновіч

ЛЮДЗІ: — ЦУД ГАСПАДАРЧЫ!

(Працяг са стар. 1)

540 штук свіней на 100 га зямельных угоддзяў. Ніколі не паверыў бы я гэтаму, каб сам не пабачыў. **Людзі мілыя, гэта ж гаспадарчы цуд!** Калі дасятнені гаспадара з Кнаразоў мерыць нашымі пяцігодкамі, тады Кастусь Бядрыцкі мае ўжо за сабой некалькі пяцігодак наперад.

На шчасце, ён аб гэтым не задумоўваецца. Адно толькі стараецца, каб у сваёй гаспадарцы дабіцца як найбольшага прыбытку.

— Калі не давядзеш бычка да класа „экстра", каб атрымаць 32 зл. за кілаграм, то няма што і брацца за гадоўлю, — гаворыць ён і сапраўды мае рацыю, бо не толькі залежыць нам на тым, каб павялічыць колькасць жывёлы, але таксама неабходна адначасова павысіць яе якасць.

Суседзі крыху яму зайздросцяць, крыху пасмейваюцца з яго, а найчасцей адносяцца з недаверам.

— Замоцна ён разагнаўся, — гаварыў мне адзін. — Дзе хто бачыў, каб адразу аж столькі свіней.

Іншы са з'едлівай усмешкай заяўляў:

— Сам з сям'ёй сядзіць у хляве і жывёлу там жа гадуе.

Сапраўды Кастусь Бядрыцкі частку аднаго з мураваных хлявоў прыстасаваў на часовае памяшканне, бо старую драўляную хату прадаў на вясну гэтага года, а новай — аграмаднай, мураванай, з усімі выгадамі — яшчэ не паспеў пабудаваць. З зямлі тырчаць толькі фундаменты.

—Трудна знайсці людзей да працы, — наракае селянін. — Думаў, што да зімы перабяруся ў новы дом, а тут прыдзецца зімаваць яшчэ ў хляве.

Аднекуль вярнуўся сын Янка.

— Ён у нас малайчына, — сцвярджае маці. — Вось ездзіў у Бельск за спраўункамі. — І, звяртаючыся да сына: — Ну, колькі заплаціў ты за гэтую куртку?

— Я яму грошай не шкадую, — дадае бацька. — Мае ўсё, што хоча і што яму трэба. Хай ведае, што на гаспадарцы таксама можна жыць багата і няма чаго ўцякаць у горад. Гэты аграмадны дом будую перш за ўсё з думкай аб дзецях. Хаця адзін з іх, маю надзею, астанецца на бацькоўскай гаспадарцы.

Віктар Рудчык

Фота аўтара

Новыя крамы

ГС у Заблудаве многа ўвагі прысвячае будаўніцтву і мадэрнізацыі ўжо існуючых крамаў. У апошні час адкрыў ён краму ў Заблудаве, у якой прадаюцца вяндліна і мяса. Адначасна адкрыла ён прадуктовую краму ў вёсцы Канюкі. Будуюцца дзве спажывецкія крамы ў Каўпаках і Дабжыневічах. Пры пабудове крамы ў Каўпаках вялікі грамадскі ўклад унеслі самі жыхары гэтай вёскі. Працавалі яны пры пабудове фундаментаў, а таксама выконвалі некаторыя іншыя работы. Новая крама будзе аддадзена ў карыстанне ў канцы кастрычніка гэтага года. Будзе яна добра абсталяваная. Раней быў тут пункт дапаможнага продажу, які знаходзіўся ў прыватным памяшканні.

(ця)

Утульна і смачна

У цэнтры Крынкаў нядаўна аддадзен у карыстанне ўтульны, светлы і нядрэнна абсталяваны рэстаран. Кожны наведвальнік знойдзе ў ім даволі багаты выбар страў, а таксама ветлівую абслугу. Увесну, улетку і ў сонечныя дні нашай „залатой восені" можна паабедаць ці выпіць шклянку кавы або чаю пад каляровым парасонам на тэрасе, з якой прасціраецца від на гэтае старажытнае мястэчка.

(іс)

(Працяг са стар. 1)

Канцэрт на тры хоры з танцамі

больш мне спадабалася падборка беларускай паэзіі, якую прадэманстравалі самадзейнікі з Гарадка. Вершы падабраны былі трапна, а Славік Самойлік і Ніна Цыванюк чыталі іх выдатна.

Найбольш прадуманую праграму, зразумела, паводле майго меркавання, паказалі бельскія „Васілёчкі", якімі кіруе загадчык Бельскага дома культуры Сяргей Лукашук. Гэтым ансамблем можна ўжо ганарыцца дзе хочаш.

Наймалодшым, бо ледзь трохгадовым калектывам, на гайнаўскай сцэне быў ансамбль „Белавежа". У яго рэпертуары былі старынныя беларускія песні: „Янка стаіць на гары...", „Ці свет, ці світае", „Ой хацела мяне маці..." і іншыя. Не абышлося тут — вядома, Белавежа, пушча, партызанскія традыцыі — і без „Лясной песні" („Ой, бярозы ды сосны"). У белавежцаў відаць добрая воля, вялікая працавітасць і спрыяльныя перспектывы на будучыню.

Прыемна адзначыць, што ў кожнага з гэтых трох калектываў ёсць свой арыгінальны мастацкі стыль, які дазваляе пазнаваць кожны хор з закрытымі вачыма.

Былі яшчэ і танцы ў выкананні танцавальнай групы белавежскага калектыву. Гэта ўжо заслуга інструктара Янкі Крупы. Малады белавежцы танцавалі прыгожа, бадзёра, з тэмпераментам.

Зацікаўленне канцэртам наглядалася даволі вялікае, хаця ўступ быў па білетах. Аграмадная зала дома культуры „Гурнік" двойчы (у 15^{00} і 18^{00}) запаўнялася амаль да апошняга месца, а нават яшчэ ў вестыбюлі таўпіліся аматары безбілетнай прысутнасці на канцэртах. Нават не перашкодзіў у гэтым футбольны матч, які ў той час адбываўся побач на спартыўнай пляцоўцы.

Яшчэ хочацца дадаць, што гэтым канцэртам Галоўнае праўленне БГКТ распачало чарговы сезон культурна-асветнай дзейнасці.

Віктар Рудчык

Рышард Сярчэўскі — боцькаўскі спартсмен і старшыня спартыўнага клуба „Бусел".

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

Боцькаўскі „Бусел"

Умовы, праўда, не надта добрыя. Няма адпаведнай спартыўнай пляцоўкі, і таму трэніроўку праводзяць у лесе, на парослай травой і ўсыпанай шышкамі паляне. Найважнейшае аднак — хацець. Ахвота — гэта першы поўны крок да добрых вынікаў. Не верыце — запытайцеся ў боцькаўскіх спартсменаў. А на добрую справу то і пытацца не трэба. 30 дыпломаў, сцяжкі, пераходныя кубкі — гавораць самі за сябе. Многа трэба было б пісаць, каб злажыць гэтую прыгожую мазаіку дасягненняў боцькаўскага ЛЗС „Бусел". Варта аднак адзначыць (хаця гэта і не той найбольшы поспех, але вельмі выразна падкрэслівае працу, ахвоту і ўпартасць маладых спартсменаў) тое, што ў гэтым годзе ў спаборніцтве, арганізаваным РГ ЛЗС і рэдакцыяй „Спартыўныя весткі", Боцькі на 643 ЛЗС-аў што прымалі ўдзел, занялі сёмае месца. Не, гэта немалы поспех. Ён менавіта і паказвае на ўпартасць і пчалінаю працу маладых спартсменаў, якія не маюць дзе трэніравацца.

Гаворачы пра боцькаўскі ЛЗС, што разгарнуў сваю дзейнасць у чатырох секцыях: шахматнай, лёгкаатлетнай, валейбольнай і настольнага тэнісу, нельга не сказаць пра Рышарда Сярчэўскага, які з'яўляецца прэзасам, а заадно і трэнерам гэтага калектыву. Ён і ёсць тым прыкладам, на якім можна прасачыць дзейнасць усёй каманды. Спортам займаецца ад 1966 г., заўсёды дбаючы пра добрае імя свайго ЛЗС. Выступае як прадстаўнік усіх секцый і амаль заўсёды выходзіць пераможцам. Вось хаця б у сакавіку 1973 г., бегучы на 3,5 км, заваяваў пераходны кубак начальніка гміны, або ў лютым 1974 г. — становіцца пераможцам гмінных шахматных спаборніцтваў. Аднак гэта — толькі кропля вады ў моры.

Варта таксама адзначыць, што ўжо некалькі раз атрымоўваў званне найлепшага спартсмена Боцек. Раз — у 1972 г., а другі — у 1973 г. Атрымаў за гэта ўзнагароду: статую зубра і крыштальны кубак. Зрэшты, усё гэта адлюстравана ў хроніцы ЛЗС, якую вядуць тут вельмі старанна.

Рышарду Сярчэўскаму дваццаць два гады, жыве ён разам з бацькамі ў Боцьках, прадаўжаючы завочна вучобу ў агульнаадукацыйным ліцэі ў Беластоку. У апошні час усімі сіламі стараецца, каб у Боцьках узнік комплекс спартыўных пляцовак, над чым ужо думаюць гмінныя ўлады. Хутчэй бы гэта ажыццявілася.

М. Ш.

Фота Я. Цялушэцкага

Беларуская літаратура

Аляксандар Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

АЛЕСЬ ГАРУН — ЧАСТКА XXIX

Проза. Разглянем апавяданне Гаруна „Свята". Мабыць, твор гэты напісаны на грунце ўражанняў з Сібіры. Цяжка сказаць, ці герой апавядання Грыневіч — гэта сам аўтар, ці, быць можа, маем тут дачыненне з асобай, якая з аўтарам не мае нічога супольнага. Так ці інакш, няма сумнення ў тым, што твор мае факталагічны, не выдуманы характар. Ці сам Гарун у час свайго сібірскага пасялення, ці нехта іншы з падобным да Гаруновага лёсам перажыў незвычайную гісторыю, якая лягла ў аснову апавядання „Свята".

Змест апавядання просты. Расказвае ў ім аўтар пра беларуса Грыневіча, палшага ў сібірскую ссылку. Грыневіч звольнены, мабыць, з ссылкі, але пакінуты на пасяленне. Вандруе ён з блізкай невядомай мэтай па Сібіры. Пападае ў незнаёмую вёску. У адной з хат затрымліваецца на начлег. Раніцай гаспадары ідуць у царкву, а Грыневіч застаецца дома з хворай жанчынай — маткай гаспадара. Здзіўляе яго тое, што старая „сібірачка" гаворыць па-беларуску. У час размовы з хворай Грыневіч даведваецца, што старушка многа гадоў таму назад была выслана з мужам на прымусовае пасяленне. На падставе фактаў, якія падае хворая, Грыневіч упэўніваецца, што яна родная сястра яго бабулі. Гісторыя жыцця хворай яму была вядома з сямейных пераказаў, і апавяданне старой толькі пацвердзіла вядомую гісторыю. І так сустрэліся ў далёкай Сібіры дзве блізкія душы. Расчулены і ўзрушаны Грыневіч пачынае плакаць. Здзіўленая старушка гладзіць яго па галаве. Мабыць, кіруючыся спакоем хворай, Грыневіч не інфармуе яе аб сваім сваяцтве. Рэхам царкоўных званоў, якія абвяшчаюць вялікае свята, і плачам пчаслівага і няшчаснага Грыневіча канчаецца апавяданне.

Апавяданне напісана нібы ў двух плоскасцях. Адна плоскасць адносіцца да думак, падарожжа і спраў Грыневіча, другая звязана з паказам сібірскай хаты, сібірскай бані і сібірскай сям'і.

Першую праслойку можам назваць псіхалагічнай. Дамінуе ў ёй рысунак унутраных перажыванняў і думак героя. Другую праслойку трэба было б назваць этнаграфічнай. Тут Гарун дае шырокую характарыстыку сібірскай хаты. Звяртае ён увагу і на знешні і на ўнутраны яе выгляд. Паслухайма аўтара:

„Якраз другім з краю стаяў нечы нанова пабудаваны двор з высокімі, сібірскага кшталту, на дзве вясніцы, варотамі і шырокаю фортакаю.

...Шырокія, з вялікім, на чатыры створы, „італьянскім" акном, сені, якімі ўся будыніна перадзялялася на дзве палавіны — „хазяйскую" і для гасцей...

...Нанова пабеленые сцены, і залезная печка, і ачышчаная ад саломы падлога проста бліішчэлі ў насоўваючым праз акно змроку і сведчылі, што хата мае добрую гаспадыню. Звычайная лахмацыя, якое заўсёды вісіць на ўбітых у сценку „спічках", тутака не відаць было і толькі каля самага ўвойсця ў сені вісела на калочках на сцяне конская збруя — тры хамуты і шлеі ў поўнай спраўнасці.

...Маленькая лямпачка на сцяне кідала скупаватае святло на стол, на каторым стаяў закіпелы самавар, высокі „Тувіз", з-над квасу тры кубкі, міска з цёртаю рэдзькаю і ляжаў невялікі буханак хлеба".

Вось такія і падобныя ім апісанні і належаць да этнаграфічнай праслойкі ў творы. Да гэтай жа праслойкі трэба аднесці таксама апісанне лазні, у якой разам з гаспадаром знаходзіцца Грыневіч.

Характарыстыцы мясцовай сібірскай спецыфікі служыць таксама мова, якой час ад часу паслугоўвацца ў творы

ХРОНІКА

■ 2 кастрычніка адбыўся сход гуртка БГКТ у Крынках. На ім інспектар ГП па арганізацыйных справах Яўгенія Іванюк расказала аб працы Беларускага таварыства і аб яго перадавых гуртках. Сярод прысутных 4 асобы выказалі жаданне ўступіць у рады БГКТ і падпісалі членскія дэкларацыі. Працаўнік мясцовай гміны па справах культуры Аляксандра Міхальчук і старшыня гміннага праўлення Саюза сацыялістычнай вясковай моладзі Ежы Врублеўскі звярнулі ўвагу на патрэбы супрацоўніцтва крынкаўскага гуртка БГКТ з іншымі мясцовымі арганізацыямі.

■ 4 кастрычніка Прэзідыум ГП правёў чарговае пасяджэнне ў памяшканні варшаўскага клуба БГКТ. На гэтым пасяджэнні прысутнічала кіраўніцтва варшаўскай бэгэкатоўскай арганізацыі. Яе сакратар Віктар Швед прачытаў справаздачу аб дзейнасці клуба, пасля чаго адбылася ажыўленая дыскусія. Члены прэзідыума ГП далі высокую ацэнку прапагандысцкай працы, якая ў асноўным складалася з шматлікіх дакладаў. Выказана была думка, каб аўтараў гэтых дакладаў запрашаць на сустрэчы ў гуртках БГКТ на Беласточчыне. У Варшаве на Сенатарскай 8 часта адбываюцца таксама аўтарскія сустрэчы прыязджаючых у сталіцу гасцей з Савецкай Беларусі. Сустрэчы з членамі літаб'яднання БГКТ таксама карыстаюцца поспехам. Грамадскім чынам быў праведзены рамонт памяшкання. Яно па-мастацку памалявана. Малярам-мастакам Кастусю Мазуруку, Юрку Чарняўскаму і Кастусю Бандаруку належыцца сардэчная падзяка. Падчас гэтага рамонту многа таксама дапамог Хведар Галёнка, а таксама Мікалай Бірылка, Павел Дзекайла і іншыя.

На гэтым пасяджэнні Прэзідыума ГП прысвечана многа ўвагі падрыхтоўцы беларускага календара. Створана рэдакцыйная калегія: Юрка Валкавыцкі, Янка Зенюк, Хведар Галёнка, Юрка Туронак і Віктар Швед. Рэдактарам з'яўляецца Мікалай Гайдук, зацверджаны на папярэднім пасяджэнні Прэзідыума ГП.

■ 5 кастрычніка ў вёсцы Піражкі (гміна Шудзялава) і ў вёсцы Коматаўцы (гміна Гарадок), на сходах гурткоў БГКТ былі абмеркаваны справы актывізацыі дзейнасці гурткоў, аплочванне членскіх складчын, развіццё мастацкай самадзейнасці. У Піражках у рады БГКТ прынята 5 новых членаў.

■ 9 кастрычніка прэзідыум праўлення беластоцкага (былога павятовага) аддзела абмеркаваў працу аддзела ў бягучым годзе і намеціў заданні, звязаныя з рэарганізацыяй структуры БГКТ. (мх)

Наш каляндар

Зыгмунт Глёгер

Увайшоў у гісторыю польскай культуры як выдатны знаўца польскіх старажытнасцей, даследчык народнага побыту, нястомны збіральнік вуснай народнай творчасці і ўлюбёны краязнаўца.

Нарадзіўся **З. Глёгер** 3 лістапада 1845 г. у маёнтку Камёнка каля Яжэва на Беласточчыне ў адукаванай і прыхільнай для прыгонных сялян дваранскай сям'і. Ужо ў часе вучобы ў варшаўскай Галоўнай школе, а затым у Кракаўскім універсітэце ўсе канікулы праводзіў у вёсках і мястэчках, што параскіданы над рэкамі Бугам і Нарвай, на збіранні фальклору і матэрыялаў народнага побыту. Пасля заканчэння адукацыі ўвесь свой вольны ад гаспадарчых заняткаў час прысвяціў збіральніцкай, даследчыцкай і выдавецкай працы. Яго першая абшырная праца *„Святыя вечары"* выйшла з друку ў 1867 г., потым амаль штогод узбагачаў ён зборы і даследаванні па гісторыі, этнаграфіі, фальклору і краязнаўству сваімі новымі выданнямі, сярод якіх выключна важнае месца займае *„Старапольская энцыклапедыя"* (1900-1903), што і па сённяшні дзень з'яўляецца важнай крыніцай ведаў па старажытнай культуры Польшчы і суседніх з ёю краінаў.

Амаль у кожным глёгераўскім выданні знаходзім шмат матэрыялаў па народнаму побыту і вуснай народнай творчасці беларусаў Беласточчыны. Яго зборы — гэта багацейшая крыніца матэрыялаў з польска-беларускага этнічнага пагранічча, узаемных польска-беларускіх уздзеянняў і ўплываў ва ўсіх дзялянках народнага жыцця і творчасці.

Памёр З. Глёгер у 1910 г., у часе, калі працаваў над *„Слоўнікам польскай гаворкі і ўласных імёнаў"*. Пакінуў пасля сябе не толькі дзесяткі тамоў публікацый, але і надзвычай багаты музей са зборам каштоўнейшых старажытнасцей, у першую чаргу з Беласточчыны.

(мг)

Зэлёная вышня, чы я ўдома лішня?
Оддала ж мэнэ моя мамонька,
дэ я жыты нэ прывыкша,
оддала ж мэнэ моя мамонька,
дэ я жыты нэ прывыкша.
Прывыкша, нэпрывыкша,
прывыкаты я мушу,
і старэнькому і маленькому
догоджаты я мушу,
і старэнькому і маленькому
догоджаты я мушу.
Коб я міела крыла і ўмела
ліетаты —
поліетіела б до родной мамонькі
ў сад зэлёны коваты,
поліетіела б до родной мамонькі
ў сад зэлёны коваты.
Коб я міела крыла, соколовы очы —
поліетіела б до родной мамонькі
сэрэд тэмноі ночы,
поліетіела б до родной мамонькі
сэрэд тэмноі ночы.
Спомінай мэнэ, мамо, з понэдіелка
на ўторок,
а я буду тэбэ спомінаты
той на дэнь разы сорок,
а я буду тэбэ спомінаты
той на дэнь разы сорок.
Спомінай мэнэ, мамо, добрымі
словамі,
а я буду тэбэ спомінаты
ўсюды дробнымі слёзамі,
а я буду тэбэ спомінаты
ўсюды дробнымі слёзамі.
Коб я тое знала, што замужом
ліхо —
росчэсала б я русу косоньку
і сыдіела б ў мамы тыхо,
росчэсала б я русу косоньку
і сыдіела б ў мамы тыхо.
Коса ж моя руса, ў тры рады
сплетёна —
смутна дыўчына нэвэсёлая
ў чужу сторону вэзёна,
смутна дыўчына нэвэсёлая
ў чужу сторону вэзёна.

Ад Анны Парфенюк, 1923 года нараджэння, Надзеі Грушэўскай, 1942 года нараджэння, і Веры Кошаль, 1926 года нараджэння, вёска Арэшкава гміны Дубічы Царкоўныя запісаў 4 сакавіка 1975 года Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнетафоннай стужкі Людмілы Панько.

РОДНЫЯ КРАЯВІДЫ

Вёска Навінка над рэчкаю Слоя. *Фота М. Гайдука.*

Як перахоўваюцца машыны

Зыйшлі ўжо з палёў шматлікія сельскагаспадарчыя машыны. Стаяць яны на пляцоўках і на базах пунктаў і кааператываў сельскагаспадарчых паслуг па-рознаму: пад паветкамі, у гаражах або так, пад голым небам.

Заглянулі мы на машынны двор сельскагаспадарчага гуртка ў Храбалах. Раскідвачы вапны не ачышчаны ад вапны, а некаторыя з іх пасля ападкаў напоўнены вадою. Землечарпалка „Цыклон" уткнулася сваім даўжэзным хобатам у лужыну, быццам бы хацела сагнаць асеннюю смагу. Стаіць, ашчэрыўшыся, з адламанымі зубамі культыватар. Не ўсе машыны стаяць на падстаўках, не ўсе рабочыя органы глебаапрацоўчых машын пакрыты змазкай. Неабходна зараз жа заняцца кансервацыяй. Вядома, чым хутчэй, тым лепш. Машыны ж так псуюцца.

Вернемся да самой пляцоўкі машыннай базы. Яна не выраўнана, не пасыпана жвірам. Адны лужы ды балотная твань. Не прайсці, не праехаць тут толкам.

Іншая справа гэта прычэп для перавозу вучняў. Стаіць ён каля дарогі. Заглянулі мы ў сярэдзіну... а тут настолькі ўсё бруднае, што цяжка расказаць. На падлозе агрызкі яблыкаў, раздушаныя памідоры, балота. Калі мы толькі адчынілі дзверы, цэлай гурбой так і бухнулі мухі. Навокал зазвінела, быццам у пчаліным вулеі. Дзіўна, як такім сродкам дарожнага транспарту могуць ездзіць не абы хто, а школьнікі. Хто ж як не яны самі маглі б лепш сачыць за парадкам у прычэпе, які служыць не каму іншаму, а ім самім. (ця)

РОДАМ З БЕЛАРУСІ

Спісак польскіх прадстаўнікоў прыродазнаўчых навук, нарадзіўшыхся ў Беларусі.

Урублеўскі Зыгмунт (1845 — 1888) — нар. у Гродне. Фізік, супольна з К. Альшэўскім першы кандэнсаваў кісларод і азот з паветра.

Горскі Станіслаў (1802 — 1864) — нар. каля Кобрына. Батанік, энтамолаг і фармакагност, першы даследчык флоры Белавежскай пушчы.

Длускі Казімір (1855 — 1930) — нар. у Сасноўцы, што ля Магілёва. Лекар, адзін з піянераў кліматычнага лячэння туберкулёзу.

Заблоцкі Бернард — нар. у 1907 г. у Навагрудку. Мікрабіёлаг і імунолаг.

Петрусевіч Казімір (сын) — нар. у 1906 г. у Мінску. Заолаг, прафесар Варшаўскага універсітэта.

Тызенгаўз Канстанцін (1786 — 1853) — нар. у Жалудку. Заолаг, аўтар каштоўных прац па арніталогіі.

Халхоўскі Фартунат (1854 — 1933) — нар. у Фартуне, што на Віцебшчыне. Лекар ветэрынарыі, дабіўся вялікіх навуковых і практычных дасягненняў. Піянер інсемінацыі.

Чарвякоўскі Рафал (1743 — 1816) — нар. каля Пінска. Хірург, пачынальнік артапедыі ў Польшчы.

П. Байко

У крынкаўскім плавальным басейне ган'ё шчупакоў завялося і аднаго хлопца з-пад Разбойніка пакалечылі яны так, што ўжо не мае з чым жаніцца. (ся)

пісьменнік. Маладыя гаспадары, у якіх затрымаўся Грыневіч, паслугоўваюцца мясцовым дыялектам. Дыялект гэты на першы погляд вельмі дзіўны і як бы выдуманы штучна аўтарам. Аднак, не ведаючы сапраўднага характару вымовы ў тым раёне Сібіры, які апісвае аўтар, даволі цяжка выказвацца на гэтую тэму. Мусім у такім выпадку прыняць, што дыялект, якім паслугоўваюцца героі, аўтэнтычны.

Чаму апавяданне называецца „Свята"? Мабыць, не таму, што ўсе падзеі адбываюцца напярэдадні і ў першы дзень Вялікадня, а таму, што чалавек спатыкае роднага сабе чалавека. Можа хтосьці спытаць — а што ж у гэтым незвычайнага і святочнага? Так, аднак, можа спытаць толькі той, хто не ведае, што гэта такое Сібір, хто не ведае, што ў Сібіры чалавек ад чалавека знаходзіцца радзей, чым у сярэдне населенай краіне Еўропы. Таму спатканне тут чалавека, а тым больш свайго сваяка раўназначнае з цудам. Нічога тады дзіўнага, што Гарун назваў свой твор „Святам".

Апавяданне „Свята" — гэта твор аб беларускім лёсе, і таму можам гаварыць аб сваяцтве гэтага твора з „Панам Шабуневічам". Праўда, прадстаўлены ў гэтых апавяданнях розныя героі, розныя тыпы спраў, розныя краіны, але сутнасць твораў адна. Яе імя — беларускі лёс.

OSMONDOWIE

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвалі: Маніка Дзем'янчук з Беластока, Аня Стэльмашук з Дублян.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Р. С. меў жонку і двое дзяцей. У выніку непаразуменняў жонка з дзецьмі выехала яшчэ ў 1945 г. у Шчэцін, і там яны пражываюць дагэтуль. Калі Р. С. было 62 гады, ён, атрымаўшы развод, ажаніўся другі раз, а праз 4 гады памёр, пакідаючы завяшчанне, у якім ён запісаў нерухомую маёмасць, якая была куплена ў час супольнага жыцця з першай жонкай, сваёй другой жонцы. Ці першая жонка і дзеці могуць патрабаваць спадчыны па Р. С.? Ці могуць яны патрабаваць, каб нерухомая маёмасць была ім прыдзелена? Дзецям яна з'яўляецца бацькаўшчынай і іх правы большыя, чым другой жонкі, з якой спадкадаўца жыў нядоўга.

АДКАЗ: Паколькі Р. С. завяшчаў усю сваю маёмасць другой жонцы, першай жонцы, з якой ён быў разведзены, ніякія правы не прыслугоўваюць. Калі б дзеці яго былі непаўналетнімі або няздольнымі да працы, то ім прыслугоўваў бы „заховэк“, г. зн. 2/3 вартасці той спадчыны, якая ім прыпала б, каб не было завяшчання. Калі ж яны дарослыя і здольныя да працы, то і ім ніякія правы на спадчыну па бацьку не прыслугоўваюць.

Нерухомая маёмасць набыта ў час супольнага жыцця з першай жонкай, і таму з'яўляецца супольнай уласнасцю Р. С. і першай жонкі. Яна можа патрабаваць падзелу гэтай маёмасці. Суд можа пры гэтым прыдзяліць усю нерухомую маёмасць або першай жонцы або другой жонцы. У даным выпадку другая жонка пражывае на нерухомай маёмасці, а першая ў Шчэціне, і таму найбольш праўдападобным з'яўляецца, што суд прызнае маёмасць другой жонцы, а першай — прысудзіць сплаты.

Куток практычных ведаў

Як даглядаць хворага грыпам

Усе ведаюць, што ў хворага грыпам няма апетыту. Што рабіць тады? Ці прымяняць дыету, а можа нават галадоўку, так доўга, пакуль будзе трымацца высокая тэмпература? Многія лічаць, што менавіта, калі не есці пры высокай тэмпературы, то гэта будзе спрыяць хуткаму вылячэнню.

Справа, аднак, выглядае зусім інакш. Калі хворы мае высокую тэмпературу, дык павялічваецца ў яго абмен матэрыі. Арганізм спаляе шмат энергіі, і таму ежа з малой колькасцю калорый спрыяе аслабленню арганізму. Таму якраз хворага неабходна вельмі старанна карміць. Але як?

Ежа павінна быць лёгкастраўная, каб не перамучвала занадта страўніка. Пры гэтым павінна яна быць высокакаларыйная. Карацей гаворачы, трэба падаваць таксама і мяса, найлепш варанае з гароднінай, або галкі, да якіх дадаюць масла, малако, яечкі. Так, зразумела, хвораму трэба дагаджаць, паколькі ў час хваробы ў яго найчасцей адпадае ахвота да яды. Толькі пры вельмі высокай тэмпературы наогул не даюць мяса, але тады трэба старацца падаць нейкім чынам адпаведную колькасць калорый і вітамінаў у вадкасцях, адзіных пры высокай тэмпературы стравах, якія хворы можа праглынуць. Павінны гэта быць вадкія супы, напрыклад, працёрты суп з гародніны, булён, памідорны суп, аўсянка са сцертым яблыкам і г.д. Можна падаваць таксама запраўленыя салодкай смятанай або малаком стравы з белага сыра ці з тварагу. Можна з іх зрабіць таксама малочны кісель.

Вельмі важна, каб стравы былі смачныя, прыгожа пададзены (гэта павялічвае апетыт) і каб спажываліся яны заўсёды ў аднолькавую пару.

Трэба таксама памятаць, што пры высокай тэмпературы арганізм чалавека траціць шмат вады. Таму хворы вельмі хоча піць; ды павінен піць шмат, але неабходна паклапаціцца аб тым, каб напітак уводзіў у арганізм не толькі ваду. Такім чынам, найлепш было б даваць хвораму кампоты, салодкі чай з лімонным сокам або жэле з парэчак, з лыжкай канцэнтрату з дзікай ружы (шыпшыны), можна даваць таксама кіслае малако ці кефір. Два апошнія напіткі маюць асаблівае значэнне, паколькі хворы з высокай тэмпературай часта мае запор. Таму раніцай перад ядой можна яму даць некалькі сушаных слівак, памытых і залітых цёплай вадой нанач. Летам з гэтай мэтай можна даць хвораму якія-небудзь ягады з дробнымі семечкамі, напрыклад, парэчкі, трускалкі, суніцы.

Эскулап

Дарагое „Сэрцайка“!

Жыву я на вёсцы. Я адна ў бацькоў, і гаспадарка ў нас добрая. Толік працуе ў горадзе рабочым, закончыў толькі пачатковую школу. Мы мелі намер з ім пажаніцца, аднак калі я яму запрапанавала, каб вярнуўся на вёску, да нас на гаспадарку, ён катэгарычна заявіў, што ні ў якім выпадку — вёска і праца на гаспадарцы яму не падабаюцца. А я вёску люблю і ніколі б не хацела ісці ў горад. Так у нас і не дайшло да вяселля. Аднак мы надалей сябравалі. Паўгода таму назад Толік выехаў на паўгода працаваць заграніцу, а я пазнаёмілася з Валікам з суседняй вёскі. Ён мне спадабаўся, мы ўжо ходзім тры месяцы. Але і Толік піша да мяне пісьмы. Цяпер дык і ахвоты не маю адпісваць яму. Я зразумела, што не кахала яго. Я кахаю Валіка, і ён мяне таксама. Падабаецца маім бацькам, і ахвотна пайшоў бы да нас на гаспадарку, спадабалася яму ў нас. Нядаўна сказаў, што пара б жаніцца, бо ён не малады, яму ўжо 29 гадоў. І я задумалася, ці не занадта стары ён для мяне, мне толькі 19 год. Бацькі кажуць, што гэта не мае значэння. А як ты „Сэрцайка“, мне параіш? Ці выходзіць за яго, ці надалей хадзіць з Толікам, ён малады, яму толькі 21 год?

Лена з Бельшчыны

Лена! Я згодна з тваімі бацькамі. Гады не маюць значэння, галоўнае, што вы кахаеце адзін другога. Абое любіце працу на гаспадарцы, дык думаю, нішто не перашкаджае, каб і пажаніцца. Што датычыцца Толіка, дык ты ж гаворыш, што не кахаеш яго. І гэтага ўжо дастаткова. А яшчэ ж і адносна працы вы нязгодны. Дык, бадай, няма сэнсу і прадаўжаць вашае знаёмства.

„Сэрцайка“

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

Салдацкі могільнік у Беластоку.
Фота Г. Рагазінскага.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Прыснілася мне рыба, але рыба незвычайная, вялікая, дзіўная, такой я ніколі не бачыла. А вось як было гэта ў сне.

Быццам паехала я з дочкамі ў Варшаву. Вяртаючыся з Варшавы, мелі мы заехаць да маіх бацькоў на вёску і вось таму я гавару да дочак: „Зойдзем у рыбны магазін і купім рыбы!“ Зайшлі, але рыбы няма, толькі невялікага аднаго дорша я купіла. Бяру я яго, а прадаўшчыца выймае аднекуль і кладзе на прылаўку іншую рыбу. Вось гэта рыба! — доўгая, шырокая, а галава якая! Вочы — быццам людскія, і ляжыць яна галавой у мой бок, а прадаўшчыца бярэ нож і пачынае рэзаць гэту рыбу на кускі. Ужо ад хваста кавалак адрэзала, і тут я гавару, што гэта ж рыба жывая, а яна яе рэжа. Я раптоўна адвярнулася, каб не глядзець. Праз момант я гляджу: няма ўжо галавы, прадаўшчыца адрэзала і некуды схавала, а мне дала гэтыя кускі. Што абазначае гэты сон?

Чытачка з Беластока

Чакаюць вас нейкія клопаты і прыкрасці (дочкі). Што будзе нейкая непрыемнасць у цяжкой, але выгаднай справе (жывая, вялікая рыба), сведчыць тое, што рыбіну парэзалі на кавалкі, ды яшчэ забралі галаву. Падрыхтуйцеся, каб адпаведна пакіраваць сваімі справамі.

Астрон

— Гэ, то ж зямляк твой, — азірнуўшыся, гукнуў Шчарбак.

Падышоўшы бліжэй, Цімошкін згледзеў, што гэта сапраўды ягоны зямляк, пісар палкавога штаба, сержант Блішчынскі. Даўно ўжо, мабыць, ад самай дунайскай пераправы яны не бачыліся, хоць і служылі ў адным палку. Праўда, у тым не было вялікага дзіва — розныя былі іхнія справы і іхнія абавязкі, і таму не дужа часта сходзіліся іхнія сцежкі. Адзін, як кажуць, аціраўся пры штабе, а другі з дня ў дзень валокся па палях за пяхотай, толькі і ведаючы, што капаць зямлю ды цягаць гармату.

Блішчынскі яшчэ ваўкавата паўглядаўся ў іх, таксама пазнаў Шчарбака і Цімошкіна і, здаецца, з прыкрасцю за тое, што яны затрымалі яго, сказаў:

— Ну, а я думаў... Давайце хутчэй! А то немцы за кукурузай.

Яны азірнуліся, — сапраўды, трэба было асцерагацца, бо да поля бою, дзе ўжо з'явіліся немцы, было зусім недалёка. Пакуль яны тут углядаліся адзін у аднаго, там за палеткам, дзе засталася іхняя гармата, прагырчала машына і пачуўся нейкі прыглушаны голас. Добра, што затканы снегападам вечар затуляў ужо зімовы прастор.

Шчарбак, не спыняючыся, падаўся наперад, і Цімошкін з Блішчынскім пайшлі поруч. Навокал было ветрана і не па-франтавому ціша, толькі шархацела збоч кукуруза, ды наперадзе, недзе далёка і ледзь чутна раз за разам гахалі выбухі. Пэўна, нямала ўстрывожаны ўсім, што здарылася, Блішчынскі шпарка крочыў, заграбаючы ботамі мяккі снег ды азіраючыся па баках.

— Ну, дачакаліся! Даў немец перцу? Эх, вы, ваякі хвалёныя! Артылерыя мне! Дзе ж вашы яшкі? Мабыць, разбегліся куды каторы? І гарматы пакідалі?

Гэта ён казаў пра іх, артылерыстаў, — казаў з непрытоенай пагардай, са здзекам, тонам раздражнення вайсковага начальніка, які мае права ўшчуваць падначаленых.

— Няма ўжо каму разбягацца. На агнявой пазакопвалі, — зацяўшы прыкрасць, адказаў Цімошкін. — А ты чаго адстаў?

— Дурань быў — з маёрам Андрэевым валэндаўся. А ён памёр. Вось дакументы зняў, — ён паляпаў па сумцы, якая на доўгай почапцы боўталася ля кален.

Яшчэ адна смерць і тое, што Блішчынскі ўсё ж па-салдацку аднёсся да чалавека, іхняга агульнага начальніка, трохі парушылі ў Цімошкіне халодную насцярожанасць да яго, хлопцу падумалася, што і пісару, відаць, дасталася гора за сённяшні дзень. Падавіўшы ўздых, ён даверліва паведаміў і пра сваю бяду:

— А мы гармату пакінулі. Коней пабіла...

— Пакінулі? І не ўзарвалі? — неяк фальшыва здзівіўся Блішчынскі, і, паводзячы туды-сюды худым даўганосым тварам, пакпіў: — А вы забыліся, хлопчыкі, што трыбунал ёсць?

Шчарбак, абыякавы да іхняй размовы, шпарка крочыў наперад, а ў Цімошкіна ад тых слоў Блішчынскага зноў затрымцела ўнутры няпэўная варожасць да яго. Але, здаецца, зямляк яго быў раўнадушны да іх спраў і далей маўчаў, заклапочаны сваёю бядой. Ён сігаў шырока і таропка, і Цімошкін з цягам часу паволі адставаў, бо аслабеў ды і не дужа хацеў ісці побач. Ён ведаў даўно, што людзі яны розныя і наўрад ці магчыма ім зразумець адзін аднаго. Ззаду за яго спіной рупна тупаў нізенькі Здабудзька, прыклад ягонай вінтоўкі на доўгім паску ледзь не кранаўся долу. Стары неўзабаве дагнаў хлопца, і яны пайшлі разам.

Непрыемнае і супярэчлівае пачуццё заварушылася ў растрывожанай і без таго душы Цімошкіна.

Шчарбак і Здабудзька былі ўжо прывычныя яму людзі, хлопец бачыў іх ля сябе ў добрую і благую хвіліну і ведаў, на што кожны з іх здольны. Блішчынскі ж побач з імі быў чалавек выпадковы, характар меў асаблівы, зусім адметны ад іхніх. І праз гэта ці, можа, ад яго недарэчнага напамінку пра трыбунал, ці ад чаго іншага ў Цімошкіне затлела прыкрасць, што з'явіўся ён тут у гэты вось трудны час. Не думалася, а адчувалася неяк, што ў такой вялікай бядзе лепей бы ім апынуцца без яго. Яны, усе трое артылерыстаў, былі радавыя, з'яднаныя ранейшаю службай, адною бядой і адным клопатам як найхутчэй выбрацца да сваіх. Блішчынскі ж быў ім чужы.

Праўда, яны з Цімошкіным былі зем-

ТРЫБУНА чытачоў

* * *

колькі мараў
чалавеку далі
а ён хацеў узяць
усе мары
і захлісуцца
шчасцем
ён забыў можа
не верыў
мары ж заціснутыя
ў далонях другіх людзей
пазней крыху
упаўшы з галубых вяршынь
сам замкнуў чужыя мары
і зноў
ужо
мары не здзяйсняюцца
гаварылі ўвайдзі ў сябе
ты каротканогі
уцячы не зможаш
а вочы ўсё паганяюць
усё далей і далей
ад будзённасці
і гэтыя ногі адрэзалі
і гэтыя вочы заплакалі
і сталася
як назначана
было высока
там
яму

Юрка Хмялеўскі

* * *

Лілі К.

Хацеў бы пайсці
з табой
Высока высока
ў прастор
Туды дзе неба канчаецца
зорамі
Хацеў бы паляцець
з табой
Да сонца на крылах
ветру
Пакінуць унізе
непакой
Узяць з сабой радасць
і смех
Хацеў бы пайсці
з табой
За далёкія моры
і землі
Туды дзе вясёлыя
людзі
Туды дзе яснейшае
сонца
На другі канец
душы
З табой я хацеў бы
пайсці

Агонь

Да VII З'езду партыі

У апошні дзень верасня адбыўся сход у падставовай партыйнай арганізацыі пры ЗОЗ-е ў Бельску Падляшскім. Гэты калектыў аховы здароўя ў спаборніцтве за найлепшы калектыў аховы здароўя заняў першае месца ў краіне і атрымаў узнагароду міністра здароўя і грамадскай апекі.

Заслуга ў гэтым таксама і партыйнай арганізацыі ЗОЗ, на чале якой стаіць І сакратар тав. **Андрэй Евец.**

На выбарны сход дэлегатаў на гарадскую канферэнцыю прыйшоў І сакратар Гарадскога камітэта партыі ў Бельску — **Мікалай Хурса.**

Пра дзейнасць ЗОЗ-у ў Бельску і яе перспектывы на бліжэйшыя гады гаварыў дырэктар **Аляксандр Мадзалеўскі.** Др Мадзалеўскі расказаў пра вялікія дасягненні службы здароўя на тэрыторыі былога Бельскага павету. Пра гэта сведчыць многа дадзеных. Вось, напрыклад, смяротнасць сярод нованароджаных. У нашым ЗОЗ-е гэтая смяротнасць меншая, чым сярэдняя ваяводская і краёвая. Гэта немалы доказ добрай апекі над наймалодшым пакаленнем.

Выступаюць і недахопы. Не хапае працаўнікоў, асабліва лекараў. Не хапае зубных лекараў. Цяжка з памяшканнямі. Многія цэнтры здароўя знаходзяцца ў старых, толькі крыху прыстасаваных, будынках.

На сходзе дырэктар прааналізаваў і яшчэ адну адмоўную з'яву: павышэнне колькасці звальненняў з працы па хваробе. Дзіўна тое, што найчасцей звальняюцца маладыя — да 25 год жыцця, значыць людзі, якія працуюць нядоўга. Можна вытлумачыць факт, што людзі ў 50-гадовым узросце часта хварэюць, але цяжка гэта сказаць пра маладых. Тут усё ж назіраецца лёгкадумнасць. Варта тут падумаць пра нейкія зарадчыя меры. Можа тым, хто ад нядаўна працуе, за час звальнення не плаціць 100 прац., а 60-70 прац. зарплаты?

Гаварылася ў дыскусіі і аб злоўжыванні хуткай дапамогі. Часта здараецца, што людзі клічуць хуткую дапамогу зусім непатрэбна, да лёгкіх захворванняў, з якімі смела можна справіцца ў бліжэйшым цэнтры здароўя.

Лекары бельскага ЗОЗ-у выказваюць шмат клапатлівага падыходу да спраў аховы здароўя, хочуць працаваць яшчэ лепш і гэта галоўны напрамак далейшай дзейнасці самаахвярнага бельскага калектыву.

В.С.

Новая вуліца будзе

Цэлае лета грузавікі вазілі жвір і пясок на пабудову новай вуліцы ў Бельску. Будуецца яна праз лугі, будзе праходзіць ад вуліцы Чырвонай Арміі да вуліцы Міцкевіча. Будова гэта была вельмі патрэбная, бо каля чыгуначнай станцыі праязджае шмат аўтамашын і вялікі тут натоўп народу; машыны пагражаюць пешаходам.

Пасля заканчэння пабудовы новай вуліцы, большасць машын накіруецца на новую вуліцу, а пешаходам застанецца вуліца каля чыгункі.

Мікалай Няплоха

Сакалда—вёска лясная

Сакалда — невялікая вёсачка. У ёй усяго 22 гаспадары, ці інакш кажучы — 22 дамы.

Ляжыць яна сярод лясоў і балот над ракой Сакалдой. Вёсачка мае гаспадарчае і гістарычнае значэнне. У 1863 годзе ў лясах — каля вёскі і ракі Сакалды — было многа паўстанцаў. Калі царскія ўлады даведаліся аб гэтых паўстанцах у Сакалдзянскіх лясах, паслалі войска, якое зрабіла аблаву. Выгналі паўстанцаў з лесу на балота, ды ў раку, стралялі па тонучых. Вельмі многа іх пабілі тады. А пахавалі забітых людзі з Сакалды каля сваёй вёскі пад Копнай Гарой, дзе і цяпер стаіць помнік з надпісам: „Слава паўстанцам 1863 года!"

Сакалда не спала і ў час II сусветнай вайны. Жыхары актыўна памагалі савецкім партызанам — давалі харчы, вопратку, весткі, хавалі іх і сціралі ім бялізну. У 1943 г. правакатар Яўген Бівойна выдаў людзей гестапа, і 11.X.1943 г. немцы расстралялі ў вёсцы Лазні пяць сакалдзянскіх сем'яў: Красніцкага Антона, Врублеўскага Ёзіка, Чабана, Хомчыка і Ацюха.

Цяпер сакалдзяне, хоць і мала іх, паказваюць, што патрапяць. Самі пабудавалі сабе краму, злеўню малака і школу. Школа ўжо, праўда, чатыры гады як не працуе тут, бо надта ж мала дзяцей — усяго 9. Іх цяпер возяць спецыяльнай машынай у Супрасль.

Ёсць у Сакалдзе цэнтр аховы здароўя і бібліятэка. Цікава тут адбываюцца вяселлі. Тут не просяць на вяселле ці хрэсьбіны толькі сваякоў, але ўсіх жыхароў вёскі. Нідзе ўжо так не бывае.

Зямля ў Сакалдзе лёгкая, пясчаная, але добра дагледжаная, угноеная і ўраджаі з гектара ў іх 20-22 цэнтнеры. У сакалдзян многа балот, яны гадуюць добрых кароў і прадаюць дзяржаве многа малака і маладой ялавічыны.

Т. К.

Новы павільён

У палове верасня жыхары Чаромхі атрымалі новы гандлёвы павільён. Размясцілася ў ім 6 секцый: спажывецкая, мясных вырабаў, галантарэі, абутковая, адзежавая і тэкстыльная. Мэблю, прадметы хатняга карыстання, паперу, манапольку купляюць па-даўнейшаму ў вясковым таварным доме.

Новы гандлёвы аб'ект прыгожы. Прасторныя залы ў спажывецкай і мясной секцыях. А тут заўсёды найбольш пакупнікоў. У ВДТ не было дзе паварухнуцца. Цяпер свабодна.

Аб адным ніхто не падумаў, будуючы павільён: аб стаянках для веласіпедаў. На жаль, няма іх ля новага павільёна. А ўжо ад першых дзён будынак літаральна быў аблеплены веласіпедамі. Трэба падумаць, як найхутчэй кляшчэлеўскаму ГС-у аб гэтай дробязі. У іншым выпадку ўжо праз некалькі месяцаў сцены будынка будуць патрабаваць аднаўлення.

Мацейка

У кіно „Зніч"

Група сельскагаспадарчых школ у Бельску цесна супрацоўнічае з кіраўніцтвам кіно „Зніч". Моладзь часта глядзіць новыя фільмы, асабліва па абавязковай школьнай літаратуры. І так, напрыклад, уся наша моладзь паглядзела фільм „Пан Валадыёўскі" па повесці Г. Сянкевіча. Пакупку білетаў і паход моладзі арганізавала вучнёўскае самаўпраўленне.

Мікалай Няплоха

Трэба закончыць

За Дашамі ў Чаромху-вёску будавалі дарогу. Работы не закончылі на ўсім адрэзку. А прыдалося б усё ж такі закончыць. Сяляне не пашкадуюць грамадскай працы, каб толькі Кляшчэлеўская гміна памагла.

Марко

Дзеці шукаюць бацьку

З горада Рэчыца Гомельскай вобл. БССР, прыйшло пісьмо з просьбай памагчы адшукаць Ждана Сцяпана Аляксеевіча. Жыў ён і працаваў у Беластоку, спецыяліст па тарфянішчах. Працаваў ад 1939 г. да пачатку нямецка-савецкай вайны. Калі пачалася вайна, Сцяпан Ждан адправіў сям'ю ў Рэчыцу. У 1943 годзе жонку расстралялі за сувязь з партызанамі. Засталося трое дзяцей, якія хочуць ведаць пра лёс бацькі.

Розныя весткі пра бацьку і дакументы вельмі патрэбны дзецям. Калі б хто што ведаў, просім паведаміць дачцы — Эміліі Сцяпанаўне Астахавай, пражываючай у горадзе Рэчыца, вул. Гогаля 64-6, Гомельскай вобл., або ў рэдакцыю „Нівы".

Скупка бульбы у вёсцы

Як штогод, у Дубічах Царкоўных адкрыты пункт скупкі бульбы пры філіяле ГС. Хоць ведаем, што цяперашні год не надта быў спрыяльны для ўраджаю бульбы, аднак ёсць многа сялян, якія ўжо здалі па 5-6 тон бульбы, а то і больш. За 100 кг плацяць 130 зл.

М. Панфілюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ДВА РАЗЫ ПРА ПКС

У нумары 36 ад 7.IX. мы змясцілі дзве інфармацыі: „Шафёр-нядбайла" і „Смярдзючы прыпынак". Першая апісвае выпадак з аўтобусам Гайнаўка-Кляшчэлі, другая крытыкуе лакалізацыю прыпынку ў вёсцы Востраў Паўночны каля свінагадоўчай фермы.

Ваяводскае праўленне ПКС у Беластоку адказвае на першую:

W wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego przez Oddział Osobowy PKS w Białymstoku stwierdzono, że winę za przedwczesny odjazd autobusu z Hajnówki w dniu 3 sierpnia br. ponosi kierowca ob. Błażejewski Jan. W związku z tym w/w kierowcy zwrócono uwagę i ostrzeżono, że w przypadku powtórzenia się podobnej nieprawidłowości zostanie ukarany karą regulaminową.

На другую:

Wyjaśniając sprawę pobudowanego przystanku PKS w miejscowości Ostrów Północny informujemy, że o budowie przystanku autobusowego w tym miejscu zadecydowała komisja w dniu 7.10.1974 r., składająca się z przedstawicieli Wydziału Gospodarki Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji w Sokółce, WZDP w Białymstoku, REDP w Sokółce, Oddziału Osobowego i Zarządu Przedsiębiorstwa PKS w Białymstoku oraz przedstawiciela Milicji Obywatelskiej, odpowiedzialnego za bezpieczeństwo ruchu na drogach publicznych. Przy lokalizacji przystanku komisja kierowała się wytycznymi Ministra Komunikacji nr. CZDP — 16b709/13/74 z dnia 27.02.1974 r. W czasie przeprowadzonej wizji lokalnej przystanku nie stwierdzono odchyleń od aktualnie obowiązujących w tym zakresie wytycznych. Usytuowanie przystanku w pobliżu fermy hodowlanej nie stanowi podróżnym przeszkód ani zagrożeń zdrowotnych w korzystaniu z tego przystanku.

Dyrektor Przedsiębiorstwa PKS w Białymstoku
mgr inż. Czesław Sawko

У тым жа нумары была змешчана інфармацыя „Падзівіліся з высокай гары". Рэч была аб затратах у сене ў гаспадароў вёскі Янова-Качалы ў выніку сёлетніх паводак. Камісія прыязджала і на тым усё змаўкала. Пасля публікацыі ў „Ніве", інспектарат ПЗУ ў Гайнаўцы паведамляе наступнае:

...W miesiącu lipcu zanotowano zjawisko powodzi w dolinie rzeki Narew, Narewki i innych rzeczkach oraz rowach melioracyjnych... Szkody powodziowe we wsi Janowo-Kaczały z 28 lipca, zgłoszono do Inspektoratu przez mieszkańców wsi za pośrednictwem sołtysa dnia 13 sierpnia 1975 r. Przedtem dokonywano oględzin łąk w celu stwierdzenia faktu powodzi i szkód powodziowych w trawach, lecz ze względu na stojącą wodę na łąkach nie można było przystąpić do likwidacji szkód. Ponadto z uwagi na masowość szkód powodziowych, które wystąpiły na terenie całego byłego powiatu hajnowskiego oraz szczupłą kadrę likwidatorów, oszacowanie szkód nastąpiło z pewnym opóźnieniem dnia 22—24 sierpnia br., za co przepraszamy.

Wszystkim rolnikom wsi Janowo-Kaczały szkody zostały wylikwidowane i wypłacone dnia 22.09.1975 r.

Kierownik Inspektoratu Powiatowego
Mikołaj Sapieżko

А вось як вырашылі справу ў Шудзялаўскай гміне адносна публікацыі „Піражкоўская задрыпанка", змешчанай у 37 нумары ад 14 верасня:

...Urząd Gminy w Szudziałowie wyjaśnia, że faktycznie świetlica w Pierożkach jest w złym stanie. Miała ona być przeniesiona do Kółka Rolniczego, ale z chwilą włączenia kółka do SKR-u, sprawa nie została załatwiona, ponieważ WZKR w Białymstoku nie wyraził na to zgody.

Z powodu braku funduszy w roku bieżącym, postanowiono dokonać remontu w przyszłym roku przy udziale czynu społecznego mieszkańców wsi Pierożki.

Naczelnik Gminy Grzegorz Czarniewicz.

лякі, з дзяцінства вядомыя адзін аднаму хлопцы, хлапчукамі яны выбегалі разам усе вясковыя сцежкі, споўзалі ўсе дзіцячыя схованкі. Але менавіта адтуль, з маленства, і ўзяла пачатак у Цімошкіна яго нелюбоў да гэтага хлопца. Колькі затым у войску ні даводзілася ім сустракацца, Цімошкін ніколі не адчуваў да яго той шчырай і светлай радасці, якая нахлынае пры спатканні з земляком на вайне.

З нізкага, аселага на самы дол неба коса сыпаўся снег, студзіў твар сіверны вецер, па-ранейшаму скразным вострым болем торгала нейкая жылка ў хлопцавай прабітай далоні. Блішчынскі, нават не азірнуўшыся на земляка, хутка сігаў, пакуль не дагнаў Шчарбака. Так яны і пайшлі ўдвух — Іван разваліcтай, ёмкай хадой здаравякі, а Блішчынскі неяк пагойдваючы нагамі, у перашытым на афіцэрскі шынялі, з сумкай на баку. Дужыя і здаровыя, яны перагаворваліся нешта. Блішчынскі, відаць, у чымсьці ўжо пераконваў Шчарбака, паказваючы рукой у бок ад таго кірунку, куды яны ішлі. Цімошкін ведаў, што ён не паспадзяецца на Івана і будзе дамагацца, каб камандаваць самому і навязаць ім сваю волю. Блішчынскі такі быў змалку, заўжды імкнуўся ва ўсім апярэджваць другіх, калі гэта было выгадна яму, і гарнуцца да тых, хто ў чым-небудзь быў мацнейшы за сваіх таварышаў. Цяпер ён хутка вызначыў, што з трох у гэтым полі болей значны Шчарбак, што ён дужэйшы і, можа, смялейшы за іншых, і таму пачаў блізіцца да гэтага маўклівага хлопца. Цімошкіна ж ён ужо не браў пад увагу, бо той хоць і зямляк, але быў слабейшы, маладзейшы, паранены і таму для яго мала што значыў.

Урэшце, боязна азіраючыся назад, паціху абагнаў Цімошкіна і Здабудзька. Хлопец прытаміўся, усё больш адставаў, і крыўда, як боль, ціхенька тачыла яго нутро.

Бывае ж так у жыцці і асабліва, відаць, на вайне, што чужы незнаёмы чалавек можа стаць для цябе радней за роднага, а свой і знаёмы па якой-небудзь прычыне пагубляе ўсе свае прывабныя якасці. Цімошкін вельмі добра засвоіў гэта за гады свайго знаёмства з Блішчынскім і паўгода франтавой дружбы з Іванам. Не, ён не крыўдзіўся цяпер на гэтага хлопца і ніколі не сказаў бы яму аб сваіх турботах, бо ведаў, што Шчарбак ніколі не пакіне ў бядзе, дапаможа, параняць — вынесе. Але цяпер, стомлены, застаўшыся ззаду, ён усё болей адчуваў, як шчыміць унутры неадольная прыкрасць і ўсё таму, што ў спадарожнікі да яго сябра набіваўся гэты Блішчынскі.

(Працяг будзе.)

„Niwa" — Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

◆ ПЕРАДАВАЯ „РЭТРА" ◆

Мы сядзелі ў кафэ „Какос", калі пані Салавейчык сказала:

— Цяпер ва ўсім свеце перадавая мода — гэта „рэтра".

— Што значыць „рэтра"? — спытаў Бяспальчык.

— „Рэтра" гэта значыць — „назад". Жанчына, якая хоча быць наперадзе, павінна ісці назад. Люня атрымала апошнія парыжскія журналы мод. Там усё нарысавана.

І ў гэты час у кафэ ўвайшла сама Люня. Люня Гулярдовіч — юрысткансульт. Адзетая яна была так:

Джынсы.

На правай калашыне букет палявых кветак, вышыты штучным шоўкам ў натуральных колерах.

На левай штаніне надпіс: „Аўтамасла Кастроль ГТХ-2".

Пад надпісам лата з палатачнага палатна.

Пазногці левай нагі пакрыты блакітным лакам.

Пазногці правай нагі пакрыты зялёным лакам.

Пазногці на руках — у адваротным парадку.

Абутак — катурны з Тэхаса на вяровачнай падэшве.

Ажурная індыйская блузка апельсінавага колеру.

На шыі скуранае сэрца на салдацкай дзэзе. На сэрцы адцісануты надпіс: „Беласток-Сіці".

Прычоска ў дробных локанах.

Цераз пляча палатняны мяшок на бялізнавай вяроўцы.

На руках авальныя бранзалеты з нястружанага дрэва. Усё...

— Якаясь яна дзіўная, — сказаў паэт Кашон, чые сімпатыі да Люні былі крыху абмежаваны.

— Перадавая „рэтра", — здагадаўся Бяспальчык.

— Вельмі добра адзетая дзяўчына, — ацаніла Люню пані Салавейчык.

— Урэшце што вы ад яе хочаце? У жыцці толькі раз бывае пяцьдзесят пяць год.

Як заўсёды, пані Салавейчык мела рацыю.

Анатоль Патэмкоўскі

— Няўжо гэта яны пра нас гавораць?!

ЯК ІВАН СТАРАСТУ ПРАВУЧЫЎ

У адной вёсцы жыў скупы стараста. Унадзіўся ён ездзіць з Іванам у горад, бо шкадаваў сваіх коней. Івану абрыдла.

Аднойчы, едучы са старастам у горад, Іван кажа:

— Якое ў мяне гора, пане стараста...

— Што такое, Іван?

— Ды на тым тыдні мяне пакусаў шалёны сабака.

Пасля гэтых слоў стараста адсунуўся на край воза. А калі пераязджалі ўброд рэчку, Іван толькі:

— Гаў!

А стараста — бултык у ваду.

Выскачыў на бераг мокры і кажа:

— Вось Іван, знайшоў дзе шалець...

Пасля гэтага больш з Іванам не ездзіў.

НІЎКА

АДЫСЕЯ СУЧАСНАГА АДЫСЕЯ

— Ты куды, Адысей, у рабочы час?

— Кажуць, у магазін залатое руно прывезлі.

ДАЛІКАТНЫ ЧАЛАВЕК

У трамваі сядзіць ладны дзяцюк і пільна ўглядаецца ў акно. Да яго падыходзіць знаёмы і пытаецца:

— Што гэта ты ўглядзеўся ў акно, нават галавы не павернеш?

— Ды сорамна мне за людзей: вось стаіць каля мяне старэнькая бабулька, а ёй ніхто месца не ўступае.

Актыўны Хвядос

Хвядоса прасілі:
— Ты выступіш мо!
А ён, бы на крыллі,
Імчаўся дамоў.

Казалі Хвядосу:
— Смялей крытыкуй.
Круціў жа ўсё носам,
Сядзеў у кутку.

Пасады пазбыўся
Хвядос у чацвер.
Актыўным зрабіўся,
Ды позна цяпер.

Р. Яўсееў

ЗАПОЗНІЎСЯ З КРЫЎДАЙ

— Скажыце, калі ваш сусед абазваў вас бегемотам?

— Два гады назад.

— Дык чаму ж вы толькі цяпер падалі на яго скаргу ў суд?

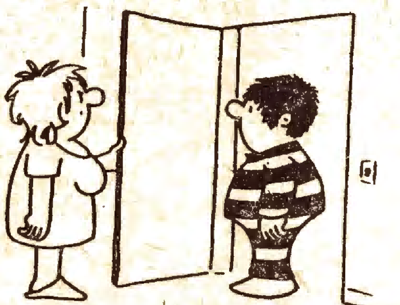
— Ды таму, што толькі нядаўна даведаўся, якая гэта непрыгожая жывёліна.

НЯМЫТЫЯ ВУШЫ

Адзін хлопчык ніколі не мыў вушэй. Нейкі стары не вытрымаў, сказаў яму:

— Няўжо табе не сорамна хадзіць з такімі вушамі?

— А што ж мне рабіць? Іншых жа ў мяне няма, — адказаў гразнуля.

— Дзе ты быў так доўга?

...Ён на шыі ў бацькоў не сядзеў — днямі ляжаў на канапе...

...Хапуга, і соллю гандлюючы, думаў соладка пажыць.

ВАРТАЎНІК-НАДОМНІК

— Ты чаму на працу не ходзіш?

— А я зараз начным вартаўніком працую.

— Дык цябе ж і ноччу на месцы не відно.

— А я бяру работу дадому.

ПРЫВЫЧКА

Адвакату даручылі выступіць з лекцыяй перад насельніцтвам. Ён пачаў словамі:

— Грамадзяне суддзі!

НЕПІТУШЧЫ

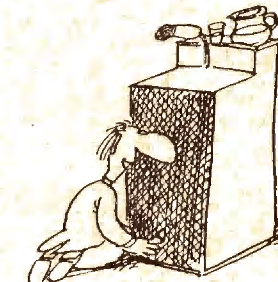
Сустрэліся Іван са Сцяпанам.

— Давай вып'ем па кілішку, — кажа Сцяпан.

— Не магу, браце, па трох прычынах, — адказвае Іван. — Па-першае, гарэлка шкодзіць здароўю, па-другое, мне доктар забараніў піць, а па-трэцяе, я п'яны ўжо...

Крытыка.

Самакрытыка.

У ШАВЕЦКАЙ МАЙСТЭРНІ

— Майстар, чаму гэта вы да маіх туфляў ды жаночыя абцасы прыбілі?

— Эх, малады чалавек! Вы, бачу, ад моды адсталі.

РАЦЫЯНАЛІЗАТАР

— Пане дырэктар, у мяне ёсць прапанова, дзякуючы якой прадпрыемства штомесячна будзе эканоміць акрэсленую суму.

— Вы што, рашылі адыйсці з работы?

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Валянціны Леанчук з Залешан, Ані Стэльмашук з Дубляк, Ядвігі Лясоты з Шымак, Галіны Юзвюк з Барысаўкі змяшчаем песню

Wszystko kwitnie wkoło

słowa: M. Bobrowski
muzyka: A. Zieliński
śpiewają: Skaldowie

Wiosna — cieplejszy wieje wiatr
wiosna — znów nam ubyło lat
wiosna —
wiosna wkoło
rozkwitły bzy

Śpiewa skowronek nad nami
drzewa strzeliły pąkami
wszystko kwitnie wkoło
i ja i ty

Ktoś na niebie owce wypasa — hej
popatrz zakwitł już twój parasol — hej
nawet w bramie pan Walenty — stróż
puszcza wiosną pierwsze pędy już

Portret dziadka rankiem wyszedł z ram
i na spacer poszedł sobie sam
Nie przeszkadza tytuł, wiek i płeć
by zielono w głowie mieć.

НАВЫРАСТ

Пакупнік. Чаму гэту кільку вы называеце селядцом?

Прадавец. Хто ведае, кім бы яна вырасла, калі б яе не вылавілі занадта рана!

СПОСАБ

— Нарэшце мне ўдалося адвучыць мужа ад гэтай страшнай звычкі грызці пазногці.

— Якім чынам?

— Я хаваю яго зубы.

У ЛЕКАРА

— Скажыце, што заставуляе вас так напівацца кожны дзень? — спытаў лекар у пацыента.

— Што вы, — хмыкнуў пацыент, — нішто і ніхто мяне не заставуляе. Я добраахвотнік.

КАБ СПРАЎДЗІЎСЯ СОН

— Бачыў я ў сне, што стаў прафесарам. Што мне рабіць, каб сон спраўдзіўся?

— Меней спаць.

Курёзы

З ЖЫЦЦЯ ВЯДОМЫХ ЛЮДЗЕЙ

Папулярны спявак, кароль рок-н-рола Элвіс Прэслі атрымліваў штодзень сотні пісьмаў ад незлічоных прыхільніц. Карэспандэнт чыкагскай газеты прасіў расказаць, аб чым жа пішуць дзяўчаты свайму куміру.

— Амаль усе яны просяць, каб я прыслаў „хоць бы пасму валасоў", і я ніколі ім не адмаўляю.

— Але калі гэта будзе працягвацца, то хутка застанецеся лысым.

— Я не, — сказаў Прэслі, — а вось майму сабаку гэта сур'ёзна пагражае.

* * *

У адрозненне ад многіх кіназорак прыгожая Глорыя Свенсан ніколі не была замужам. Калі яна ўпершыню прыехала з Амерыкі ў Францыю, то атрымала адразу ж шмат прапаноў ад самых выдатных прадстаўнікоў парыжскай знаці.

— Мне думаецца, настаў час выбраць сабе падыходзячага мужа, — сказала яе старая нянька, якая суправаджала актрысу ўсюды.

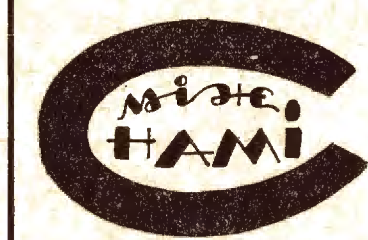
— Не, не, — адказала ганарыстая Глорыя, — у мяне ёсць сабака, які заўсёды бурчыць, папугай, які здорава лаецца, і кот, які бадзяецца па начах. Навошта мне муж?

* * *

Аднойчы Астроўскі і Пісемскі прыехалі ў Парыж.

— Аляксандр Мікалаевіч, наймай рамізніка, ты ж ведаеш па-іхняму, а я не! — сказаў Пісемскі.

— Ды як жа я буду размаўляць па-французску, калі ў мяне абедзве рукі заняты чамаданамі?

Выходзячы з сябе, не забывайце вярнуцца назад.